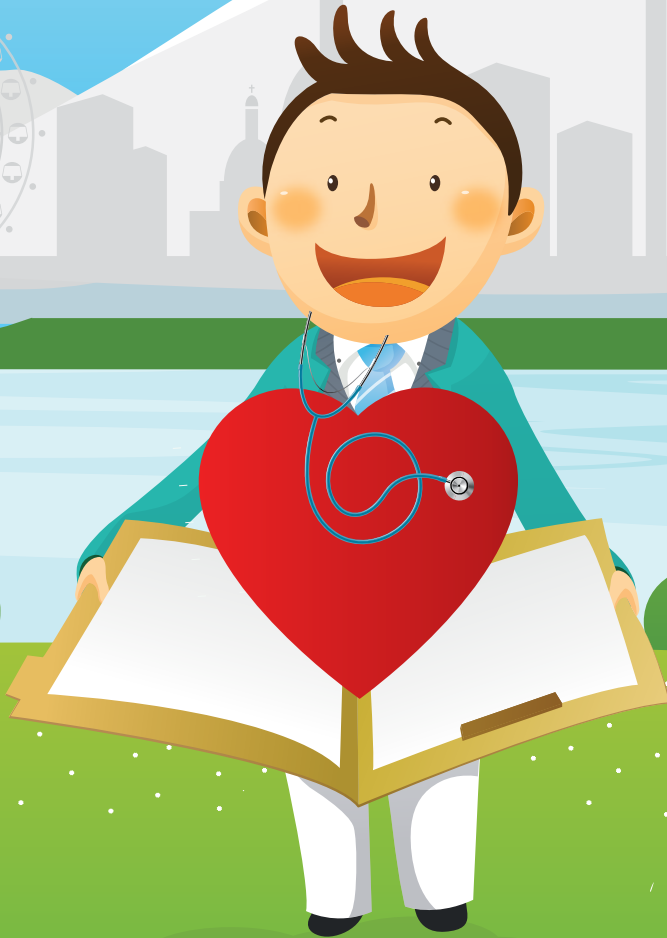




# เรื่องเล่าจากใจ



siriraj palliative care day 2016

Theme " Living and Dying in Pain: It Doesn't Have to Happen "

วันที่ 12-14 ตุลาคม 2559

คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล



# เรื่องเล่าจากใจ



ศูนย์บริรักษ์ คีรีราช  
Siriraj Palliative Care Center



# เรื่องเล่าจากใจ

ที่ปรึกษา : ผศ.นพ.วิศิษฎ์ วามวาณิชย์

บรรณาธิการอำนวยการ : ผศ.พญ.กวีฉัตรณ์ วีระกุล

ผศ.นพ.รุ่งนรินทร์ ประดิษฐ์สุวรรณ

พญ.ประดมาภรณ์ จันทร์ทอง

นพ.ศุภกากร เตชัสอนันต์

บรรณาธิการ : พว. สาลีศรี สมนะวงษ์ชัย

ผู้ช่วยบรรณาธิการ : พว. ราตรี จิมฉลอง

ISBN: 978-616-279-915-0

พิมพ์ครั้งที่ 1 : ตุลาคม 2559

จำนวนพิมพ์ : 800 เล่ม

ออกแบบปก : บริษัทต้นไทร ครีเอชั่น จำกัด

จัดพิมพ์โดย : คณะกรรมการดำเนินการ Palliative Care

คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล และศูนย์บริการฯ ศิริราช

พิมพ์ที่ : บริษัท พี.เอ.สีฟวิ่ง จำกัด

โทรศัพท์ 0-2881-9890

## คำนิยม

เรื่องทุกเรื่องที่คุณเขียนทุกท่านได้บรรจงรังสรรค์จากประสบการณ์ชีวิตที่ได้เกี่ยวข้องในการดูแลพยาบาลผู้ป่วยระยะสุดท้ายที่ได้ถูกบรรจุลงในหนังสือล้วนมีคุณค่า เช่นเดียวกับชีวิตทุกชีวิตที่ถูกกล่าวถึงซึ่งมีศักดิ์ศรีและคุณค่าของความเป็นมนุษย์ เรื่องราวจากใจถึงใจที่ถูกถ่ายทอดเป็นเรื่องแสดงให้เห็นความหมายของชีวิตและความสัมพันธ์ทางจิตวิญญาณที่มนุษย์พึงมีให้กันซึ่งจะเป็นประโยชน์สำหรับผู้กำลังประสบสถานการณ์เดียวกันและบุคลากรทางการแพทย์ที่ให้การดูแลรักษาผู้ป่วยเหล่านี้ขอชื่นชมและขอบคุณผู้มีส่วนร่วมทุกท่านที่ร่วมกันทำสิ่งดีๆ เช่นนี้ให้เกิดขึ้นในสังคม



ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นายแพทย์วิศิษฐ์ วามวาณิชย์

ผู้อำนวยการโรงพยาบาลศิริราช

## คำนิยม

มนุษย์ทุกคนต่างต้องมีเกิดแก่ เจ็บ และตาย ซึ่งไม่มีใครหลีกเลี่ยงพ้น ในทุกช่วงเวลานั้นๆ จะมีประสบการณ์ที่แตกต่างกันไปตามสถานะแวดล้อม ดังนั้น การเล่าเรื่องเล่าจากใจจึงมีความซาบซึ้งกินใจต่างกัน ในบทบาทพยาบาลซึ่งดูแลคนในทุกสถานะทั้งเกิด แก่ เจ็บ และตาย จึงมีประสบการณ์การเล่า และเหตุการณ์ที่แตกต่างกันไปแต่ละเรื่องเล่าจะบอกถึงสิ่งที่ประทับใจ ทุกข์ใจ และการจัดการกับความทุกข์ ทำให้ผู้อ่านสามารถนำสิ่งเหล่านั้นไปประยุกต์ใช้กับตนเองและการทำงานได้ไม่มากนักน้อย

ข้าพเจ้ามีความเห็นว่า การเขียนและการอ่านเรื่องเล่าจากใจนั้น จะเห็นตัวเองได้มากขึ้น อย่างน้อยเราก็ไม่ได้ทุกข์อยู่คนเดียว คนอื่นก็มีความทุกข์เหมือนกัน และอาจจะมากกว่าเราด้วย ซึ่งจะก่อให้เกิดกำลังใจกับคนที่อ่าน การเขียนและการอ่านเรื่องเล่าจากใจจึงมีคุณประโยชน์มากทั้งแก่ตนเองและส่วนรวม

*กัญญา อภิมา*

หัวหน้าฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลศิริราช

## สารบัญ

เมียดยาหรือความรัก	6
บททางสายเป็ลี่ย	11
คำมั่นสัญญาในวันธรรมดา	17
ความสุขแม้จะสั้น แต่ก็อยู่กับฉัน...ตลอดไป	22
หัวอกแม่...หัวใจลูก	27
ชีวิตจริงยิ่งกว่าละคร	32
ศรัทธา สร้างพลังรัก คู่ชีวิตใหม่	37
รอยยิ้มสุดท้ายของพ่อ	41
ปลายทางชีวิต...ผมขอลิขิตเอง	46
สร้างคุณค่า การตายดี มีศักดิ์ศรี อย่างไม่	49
ฉันดีใจที่มีเธอ	55
คนที่อยู่หรือผู้ที่จาก	60
ประทับใจประคองแม้ว่าไม่รู้สึกรัก	64
พลังแห่งรักในวาระท้ายแห่งชีวิต	68
แม่สั่งไว้	73

## เมื่อยาหรือความรัก

วิมลพันธ์ ทรัพย์วรราชย์

โรงพยาบาลหน้าห้อง จังหวัดขอนแก่น

เคยได้ยินคำนี้กันบ้างไหม “ความรักคือสิ่งที่หล่อเลี้ยงชีวิต” บนเส้นทางงาน Palliative ฉันมองเห็นความรักซ่อนอยู่ในทุกความเคลื่อนไหว ทุกอิริยาบถและการตัดสินใจร่วมดูแลมีต่อผู้ป่วย ล้วนแฝงไปด้วยความรัก รวมทั้งทุกปฏิบัติการตอบกลับของผู้ป่วยที่มีต่อครอบครัวและญาติมิตร “ความรัก” มีการแสดงออกที่หลากหลายแต่ในครั้งนี้ ฉันขอชวนทุกคน มาร่วมเป็นสักขีพยาน การแสดงออกซึ่งความรักของชายหญิงคู่หนึ่งที่จะสวนทางกับความตั้งใจทำงาน Palliative ของฉันเองก่อนหน้านี้ และอาจรวมถึงของใครอีกหลายคน

ฉันก้าวเท้าเดินเข้าบ้านสองชั้น ข้างล่างก่อปูน ชั้นบนเป็นไม้ ชั้นล่างของบ้านที่ฉันเหยียบย่างเข้าไป สิ่งที่ฉันเห็นคือร่างของผู้หญิงคนหนึ่ง อายุ 62 ปี เธอป่วยเป็นมะเร็งรุนแรงน้ำดีลุกลามไปที่กระดูก ฝ่ายพอมและอ่อนแรง ผมสีดอกเลาสั้นและใบหน้าที่อิดโรย ทำให้เธอดูชรากว่าวัยที่ควรจะเป็น เธอเดินไม่ได้มา 3 เดือนแล้ว บาลีเล็กร่างกายกำลังเข้าสู่สภาวะหนึ่งหุ้มกระดูก ในสภาพร่างกายที่ดูจะย่ำแย่

แต่เมื่อมองไปถึงสภาพแวดล้อมรอบตัว ฉันเห็นผู้ชายคนหนึ่ง อายุ 57 ปี รูปร่างสูงใหญ่สวมบทบาทบาทของสามีที่อยู่เคียงข้าง ทำความสะอาดบ้าน อย่างเป็นระเบียบและน่าอยู่ ทำอาหารให้โดยรู้ว่าผู้ป่วยไม่สามารถทานข้าวเหนียวที่เป็นอาหารหลักของครอบครัวได้แล้ว จึงเอาถ้วยใบเล็กๆ มาใส่ข้าวสารแล้วหนึ่ง พอสำหรับผู้ป่วยในแต่ละมื้อเพื่อให้ผู้ป่วยได้ทานข้าวสวยสุกนุ่มหอมใหม่

ลึกลงไปในแววตาของผู้ชายคนนี้เศร้าสร้อย ทุกครั้งที่พูดคุยกับฉันมีรอยยิ้มผุดขึ้นบนใบหน้าเสมอ รอยยิ้มที่เห็นชัดว่ากลบเกลื่อนความปวดร้าว เขาไม่ใช่คนหนุ่มหล่อละเอียดอ่อนนัก ตามวิถีของชายผู้ตรากตรำทำงานหนักมาทั้งชีวิต แต่มือที่หยาบกร้าวก็พร้อมที่จะประคองร่างของหญิงที่เขารัก เช็ดตัว ป้อนข้าว พลิกตะแคงตัว เปลี่ยนผ้า เวลาผู้ป่วยขบถ่าของเสีย ทำความสะอาดทุกส่วนของร่างกาย และทำตามคำสั่งคำเรียกขานของหญิงคนนี้ เธอไม่ค่อยพอใจการดูแลของชายคนนี้เท่าไรหรอก ด้วยว่า “ทำแรง หยิบจับอะไรก็เจ็บไปหมด” นี่คือคำพูดที่หญิงคนนี้บอกกล่าวแก่ฉันด้วยสีหน้ายุ่งเหยิง ตามวิถีของคนที่ทำอะไรตามใจตัวเองได้เฉพาะกับคนที่มั่นใจว่าเขาคนนั้นรักเธออย่างแท้จริง แม้กระทั่งเรื่องการทานยา ในช่วงเวลา 1 ปีที่ผ่านมา เราเฝ้าหาคำตอบทุกกระยะว่า เหตุใด เธอจึงไม่เคยทานยาตามคำแนะนำที่ให้ไปเลย ทั้งที่แพทย์และพยาบาลหมั่นเวียนไปเยี่ยมบ้านตลอดเวลา รวมทั้งคราที่ผู้ป่วยมาขอเข้ารับรักษาในโรงพยาบาลหลายครั้ง คำแนะนำ



## เรื่องเล่าจากใจ

ที่เข้าไปเกี่ยวกับการทานยาละเอียดทุกขั้นตอน เสียงตอบรับและ ทบทวนเรื่องการทานยาของผู้ป่วยและญาติหลักแห่งหมั่นใจ แต่..... ทุกครั้งที่เราได้ติดตามอาการ เราพบว่า ผู้ป่วยทานยาไม่ครบ ไม่ครบคลุม ไม่ตรงเวลา และคุมอาการปวดได้น้อย ไม่สมดังเป้าหมาย ที่ทีม Palliative คาดการณ์ และไม่ได้ตั้งใจของฉันซึ่งเป็นผู้ดูแลหลัก จนจนเจ็ยจะถอดใจ

แต่แล้ววันหนึ่ง หลายเหตุการณ์ที่ประมวไลได้ ทำให้ฉันเข้าใจ เริ่มจากครั้งแรกที่ผู้ป่วยยังสามารถช่วยเหลือตัวเองได้ปกติ ทีม Palliative ของเราแนะนำการทานยาให้ผู้ป่วยโดยตรง เพราะจาก การประเมิน เธอเข้าใจและมีสติสัมปชัญญะครบถ้วนบริบูรณ์ ที่สำคัญ ความที่เธออายุมากกว่าสามี และแต่ไหนแต่ไรมา เธอเปรียบเสมือน หญิงที่นำทางชีวิตสามีของเธอ เธอมีอำนาจในการควบคุมออกคำสั่ง เธอจึงไม่เต็มใจที่จะให้สามีเป็นคนจัดยาให้ทาน เธอเชื่อมั่นว่า ตัวเธอเอง รู้และเข้าใจเรื่องการทานยามากกว่าสามี ไม่ว่าจะต่อว่าสามีอย่างไร สามีเธอจะยิ้มรับและไม่เคยโต้แย้งให้เราเห็นเลย

8 เดือนผ่านไปเธอยังเข้าออกโรงพยาบาลเป็นประจำ เธอมี อาการรุนแรงต้องกรยาฉีดทุกครั้งที่มาโรงพยาบาล และก็ได้รับการ ปรับยาเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ วันหนึ่ง เราจึงขอคุยกับสามีโดยไม่มีเธออยู่ด้วย “เค้าเป็นคน อีๆ” สามีเธอบอก หมายถึง กิทยาาก มอร์ฟีนที่ให้ไป ก็กินเฉพาะเวลาปวดเท่านั้น แอบซ่อนยาแต่บอกว่ากินเป็นประจำ

ทุกครั้งที่ไปเยี่ยมบ้านเราต้องจัดตะกร้ายาให้ใหม่ ยาที่ไม่ได้ใช้จะเก็บออก จัดเรียงยาให้และอธิบายซ้ำแล้วซ้ำเล่า แต่....ทุกครั้งที่ไปเยี่ยมติดตาม เราจะพบว่า เธอก็ยังกินยาไม่ถูก แม้จะมอบหมายให้สามีเธอคอย จัดยาให้แล้ว ต่อหน้าเราเธอจะยินยอมโดยดี แต่เมื่อเธอได้อยู่กับสามี เธอก็จะทำเหมือนเช่นเคย ออกคำสั่งตามใจตัวเอง

เดือนที่แล้ว เมื่อพยาบาลชุมชนออกเยี่ยมบ้าน พบว่า เธอทาน ยาผิดอีกเอายาลดความดันโลหิตมาทานร่วมกับยาระบายใช้เป็นยาแก้ปวด และทานยามอร์ฟีนฤทธิ์สั้นเป็นยาก่อนอาหาร จึงแปลกใจว่า ในเมื่อ สามีเธอรับปากแล้วว่า จะจัดยาให้และเราได้จัดเรียงซองยาไว้อย่างชัดเจน ทำไมจึงเป็นเช่นนี้ “เค้ามียาผลของเค้ามั่นใจมาก” พยาบาล ชุมชนบอกกับฉัน “ใช่ แกร็กมาก ไม่กล้าขัดใจเลย ลูกแม่ว่าอะไร ก็ยอม เป็นความรักของเค้ามั่นใจ” ฉันตอบรับเห็นด้วย “เราจะทำอย่างไรดี พ่อเอาตามคนไข้” พยาบาลชุมชนถามฉันกลับ ในขณะที่เวลาเดินไป ข้างหน้า และสักวันความสูญเสียจะมาทักทาย บางอย่างก็ไม่เหลือเวลา ที่จะให้แก้ไข “แก้ไม่ได้ ก็ตามน้ำไป เพราะแม่เป็นใหญ่มาแต่ไหนแต่ไร พ่อก็รักแม่มาด้วย” ฉันบอกกับพยาบาลชุมชน และหยุดคิด “ชายคนนี้ได้ ไม่ได้หยิบบียูเม็ดยา แต่เขาเยียวยาผู้หญิงคนนี้ด้วยความรัก” ความเจ็บปวด ไม่ได้หายไปทั้งหมด แต่ผู้หญิงคนนี้ได้พอใจและต้องการความมั่นใจว่า ในทุกๆวัน ชายคนนี้ยังพร้อมจะทำตามทุกอย่างซึ่งแสดงออกถึงความรัก ที่ไม่เคยเปลี่ยนแปลง จนวินาทีสุดท้ายของชีวิต



## เรื่องเล่าจากใจ

คืนวันหนึ่ง ฉันได้รับรู้การส่งข่าวจากพยาบาลชุมชนว่า เธอได้จากโลกนี้ไปแล้ว มือที่หยาบกร้าวจะไม่ได้ประคองร่างหญิงที่เขารักอีกแล้ว และร่างกายนี้ก็ไม่มีวันได้รับรู้ถึงสัมผัสที่หยาบกร้าวอีกต่อไป แต่ใจที่ละเอียดอ่อนต่อความรักที่แสดงออกให้เราเห็น ยังเป็นความทรงจำที่ดี กระตุกเตือนให้ฉันเข้าใจว่า ผู้หญิงคนนี้เลือกแล้ว เลือกที่จะอยู่กับความเจ็บปวดทางร่างกาย แต่มีหัวใจในทุกวันว่า ผู้ชายคนหนึ่งยังรักเธออย่างเต็มหัวใจ แม้ในวันที่ร่างกายเสื่อมโทรม

เราพบเห็นการพรากจากในทาง Palliative อยู่เสมอ เราสัมผัสถึงความรักที่ซื่อสัตย์ หลายครั้งเราก็แอบเสียน้ำตาไปกับการสูญเสียนั้น ความเป็นวิชาชีพไม่สนับสนุนให้เรามีความรู้สึกร่วมอย่างจมลึกไปกับผู้ป่วย แต่ในขณะที่เดียวกันฉันก็ทำงานที่ด้วยความรัก ทุกครั้งที่เสียน้ำตาและรู้สึกร่วมไปกับการสูญเสียตรงหน้า ฉันรับรู้ได้ว่าฉันยังมีหัวใจและหัวใจของฉันถูกหล่อเลี้ยงด้วยความรัก



## บททางสายเปลี่ยว

อุบล ชาญฤทธิ์

โรงพยาบาลนครพิงค์ จังหวัดเชียงใหม่

ฉันพบพุดและพ็ูไรครั้งแรกในวันที่อากาศร้อนอบอ้าว พุดชายหนุ่มรูปร่างผอมสูง ผิวคล้ำ ทำทางอ่อนระโหยโรยแรง และพ็ูไรพี่สาวของเขา ทั้งสองมาขอคำปรึกษาเรื่องการดูแลคนไข้ด้วยท่าทีเกรงอกเกรงใจ เพราะเป็นเวลากลั้เที่ยง ตอนนั้นแม้ว่าท้องของฉันจะร้องจ๊อกๆ ส่งสัญญาณว่าหิวแล้ว แต่ก็ตัดสินใจนั่งลง พร้อมทั้งยิ้มให้ด้วยความเต็มใจ ท่ามกลางแสงแดดที่แผดจ้าอยู่ภายนอกฉันได้รับรู้เรื่องราวของครอบครัวนี้

พุดเคยทำงานเป็นไกด์ที่กรุงเทพฯ ลาออกจากงานเมื่อพบว่าป่วยและมาอาศัยอยู่กับพ็ูไรที่เชียงใหม่ ปกติรักษาที่โรงพยาบาลเอกชนในตัวเมือง ช่วงนี้หมอให้ยามาฉีดต่อที่อนามัยใกล้บ้าน พ็ูไรไม่แน่ใจว่าจะต้องปฏิบัติตัวอย่างไรบ้าง และต้องดูแลอะไรเป็นพิเศษ เมื่อฉันถามถึงโรคประจำตัว พุดเหลือบมองหน้าพี่สาวด้วยท่าทางอึดอัดและเอ่ยกับฉันเบาๆว่า “ผมติดเชื้อเอดส์ครับ กลัวว่าคนที่ดูแลเค้าจะติดเชื้อไปด้วย” ฉันจึงทบทวนและสร้างความมั่นใจให้พุดและพ็ูไรเรื่องการ



## เรื่องเล่าจากใจ

ปฏิบัติตัวและการดูแล เราคุยกันเกือบชั่วโมงทำให้รู้ว่าบุตรเคยมีภรรยา และมีลูกสาว 1 คน อายุประมาณ 17 ปี หลังเลิกกรากันลูกสาวไปอยู่กับภรรยาที่โคราช ส่วนบุตรยังใช้ชีวิตอยู่กรุงเทพฯ เมื่อตรวจพบว่าตนเองติดเชื้อ เอช ไอ วี จึงลาออก ใช้เงินกิน เที่ยวจนหมดและกลับมาขออยู่กับพี่ๆ ไร หลังจากนั้นเรื่องของบุตรก็เลือนๆ ไป

บ่ายวันหนึ่งขณะฉันกำลังเดินลงมาจากสถานีอนามัยเพื่อไปประชุมที่โรงพยาบาลตอห้วยสองโฌง ฉันได้พบพี่ๆ ไรอีกครั้ง คราวนี้พี่ๆ ไรมีท่าทางร้อหรน “คุณอุบล จะไปไหนหรอคะ พี่มีเรื่องอยากขอความช่วยเหลือหน่อยคะ” ฉันมองเห็นแววแห่งความทุกข์จับอยู่ในดวงตาคู่นั้น สีหน้าหม่นหมอง ฉันเหลือบดูนาฬิกา ยังพอมีเวลา จึงตัดสินใจเดินกลับไปพบภรรยาเพื่อพูดคุย ฉันจับมือพี่ๆ ไรพร้อมถามว่า “มีอะไรจะให้ช่วยเหลือบ้างคะ” ประโยคยังไม่ทันจบ พี่ๆ ไรก็หันหน้าไปหลังพราก แอ้วด้วยน้ำเสียงเจือส้ออื่น “คุณอุบลจำห้องชายที่ได้หรือเปล่าคะ ตอนนั้นบุตรไม่ยอมทำอะไรเลย ไม่ยอมช่วยเหลือตัวเอง ไม่ยอมทานยา ไม่ยอมมลูกจากที่นอน ถ้าเลยละเทอะไปหมดพ้อที่ดูแลอยู่ก็ดูไม่ไหว ไม่รู้จะทำยังไงดี นอนอยู่อย่างนี้ 3 วันแล้ว พี่กลัวพี่หรงใจ พี่ไม่รู้จะทำยังไงดี ช่วยพี่หน่อยเดอะคะ” เธอบีบมือฉันไว้แน่นพร้อมมองหน้าด้วยสายตาริ่งวอน ฉันตัดสินใจไปประชุมข้าพห้อย และบอกให้พี่ๆ ไรรับรณนำทางไปกินเลย

ฉันยังจำสภาพของพุธในวันนั้นได้ติดตา ชายหนุ่มผมมหัศจรรย์ หุ้ม กระตุก ตาลึกโหล หอบแฮ่บอยู่บนที่นอน กลิ่นปัสสาวะอุจจาระคลุ้ง ฉันเดินเข้าไปหึ่งข้างๆ จับมือพุธพร้อมเอ่ยทัก พุธส่ายหน้าช้าๆ และ พุดเบาๆ “ผมไม่ไหวแล้วครับพี่” ฉันจึงช่วยกับพ้อของพุธอาบเหงื่อ สระผม เปรี๊ยะเสื้อผ้า และเครื่องนอนใหม่ให้ พุดพุดด้วยเสียงแหบพว้า “ผมท้อ ผมสิ้นหวัง ไม่อยากจะทำอะไรอีกแล้ว ไม่อยากเป็น ภาระของใครๆ” ฉันเลยให้กำลังใจไปว่า “อย่าพึ่งสิ้นหวังนะ อย่างน้อย ที่สุดพ้อของพุธก็ยังเป็นห่วง และดูแลพุธอยู่ ถ้าพุธไม่อยากให้พ้อลำบาก พุดก็ต้องดูแลตัวเองด้วย ถ้าพุดแข็งแรงดี พ้อจะได้ไม่เหนื่อยมาก” พุดมองหน้าฉันแล้วหันตาไหล

หลังจากนั้นฉันแยกไปคุยกับครอบครัวของพุธ คือพี่อุไร พ้อ และสามีของพี่อุไรซึ่งเป็นชาวอังกฤษ นอกจากคุยกันเรื่องโรค การป้องกันตัวเอง และการดูแลแล้ว ทุกคนได้ปรึกษาหารือกันว่าหาก พุดอาการไม่ดีขึ้น ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้และทำอะไรไม่ได้จริงๆ จะพาไปโรงพยาบาล “ขอบคุณมากนะคะ ที่ช่วยให้ครอบครัวเราได้มา หึ่งคุยกัน เราละเลยการพูดคุย การรับฟังอย่างใส่ใจซึ่งกันและกัน เราไม่เคยคุยกันอย่างนี้มานานแล้ว ต่างคนต่างเครียด ต่างคนต่างกลัว ต่างคนต่างคิด วันหนึ่งพี่โหลงใจขึ้นตั้งเยอะ แล้วมาเยี่ยมเราอีกนะคะ” พี่อุไรขอบคุณแล้วขอบคุณอีกเมื่อฉันเอ่ยลา



## เรื่องเล่าจากใจ

ในที่สุด พี่อุไรตัดสินใจพาพี่ไปโรงพยาบาล พุศพักอยู่หอผู้ป่วยสามัญ หอนอนเตียงหมายเลข 5 ซึ่งอยู่ในลิ้นคที่หนึ่งด้านในสุดของตึก มีพุศหอนอยู่เพียงลำพัง “ทำไมถึงให้มานอนตรงนี้คนเดียวล่ะครับ หอนตรงไหนไม่ได้หรือครับ ใกล้เคียงพยาบาลด้วย มีคนไข้คนอื่นๆ อยู่ด้วยจะได้มีเพื่อนคุย อยู่ตรงนี้เหงา จะเรียกหาใครก็ลำบาก มันมีญาติมีเตียงกันไปหมด เจ้าหน้าที่ก็ไม่ค่อยมีใครเดินมาทางนี้ เวลาผมเรียกเค้าไม่ค่อยได้ยินครับ ผมกลัว” น้ำเสียงบ่งบอกถึงความหวาดหวั่นว่าเหว่ แต่อย่างไรพุศคงต้องนอนตรงนี้ เพราะพี่อุไรถามพยาบาลที่เคาน์เตอร์แล้วพบว่าด้านนี้จัดไว้สำหรับผู้ป่วยที่เป็นโรคติดต่อ

ฉันไปเยี่ยมพุศสม่ำเสมอ จนครั้งหนึ่งขณะที่อุไรไม่อยู่ พุศพูดเบาๆ ขึ้นว่า “พี่หมอคับ ผมอยากพบลูก พี่หม่อช่วยพูดกับพี่สาวผมหน่อย ผมไม่กล้าคุยกับพี่อุไร กลัวเขาไม่พอใจ ผมคิดว่าเวลาของผมอาจจะเหลือไม่มากแล้ว” ฉันรับปากและบีบมือพุศเบาๆ เพื่อให้กำลังใจ แต่เมื่อปรึกษาพี่อุไรก็พบว่า “พี่ไม่ชอบหลานสาวคนนี้เลย เรียหนักยิ่งไม่จบ รับผิดชอบ” นี่เองคงเป็นสาเหตุให้พุศไม่กล้าพูดเรื่องนี้กับพี่สาวตนเอง ฉันคิดว่าถึงตอนนี้อาจช่วยทำให้ปลดปล่อยความรู้สึกผิดบางอย่างที่เกาะกุมจิตใจ และความปรารถนาที่จะได้พบใครบางคนโดยเฉพาะคนที่ตนรัก หรือคนที่ปรารถนาจะขออโหสิกรรม คงจะเป็นสิ่งที่เราจำเป็นต้องรีบทำอย่างเร่งด่วน เพื่อจะได้บรรเทาความทุกข์ที่อยู่ใใจของเขาได้บ้าง จึงบอกพี่อุไรว่า “นึกว่าเห็นแก่พุศดีไหมคะ เขาอาจจะ

อยากคุยอะไรกับลูกสาวก็ได้ เพื่อว่าจะทำให้สบายใจขึ้น” ในที่สุด พี่อุไรก็ตัดสินใจโทรหาลูกสาวและอดีตภรรยาของพ่อ

มีลูกสาว และแฉ่มอดีตภรรยาของพ่อเดินทางมาจนถึงในป่าของ วันถัดมา พุดดูอ่อนล้า แต่สายตาเปล่งประกายแห่งความยินดี ภาพวันนั้น ทุกคนยืนอยู่ข้างๆ เตียง จับมือของพุด “พุด ตอนนี้นี้คนที่พุดอยากพบ อยู่ที่ไหนหมดแล้ว เราเป็นกำลังใจให้พุด ไม่ได้เกลียดพุดนะ ถึงพี่จะเคยไม่พอใจ พุดไม่ดีกับน้อง แต่พี่ก็รักน้อง เธอเป็นน้องของพี่นะ” พี่อุไรพุดพร้อมจับมือของพุดไปแสบแก้ม และถ้อยคำต่างๆ จากรอบเตียง ก็พร่างพรู... “พ่อจ๋า มีนรักพ่อ พ่อไม่ต้องเป็นห่วงมีนนะ พ่อรักษาตัวให้หาย แล้วเราจะไปอยู่ด้วยกันนะพ่อนะ” มีน น้ำเสียงสั่นเครือ ก้มลงไปกอดพ่อ พร้อมกับช้อนรอยน้ำตาไว้ไม่ให้ให้เห็น “แฉ่ม ขอโทษ ถ้าสิ่งไหนที่แฉ่มเคยทำไม่ดีกับตุนไว้” แฉ่มเอ่ยด้วยอาการกลืนสะอื้น แล้วพุดก็พิมพ์มาถึงความต้องการราวกับจะรู้ว่าเป็นวาระสุดท้าย “พี่ครับ ผมอยากกลับบ้าน ให้อ้อมกลับไปอยู่ที่บ้านได้ไหม อยู่ที่นี้เหงาเหลือเกิน หนักแล้ว ไม่อบอุ่นเหมือนอยู่ที่บ้าน”

พี่อุไรจึงเดินไปถามพยาบาลแต่พบว่าไม่สามารถกลับไปทันที เพราะหมอนอนไม่อยู่ ถ้าจะนำคนไข้กลับบ้านญาติต้องเซ็นเอกสารและโรงพยาบาลจะไม่รับผิดชอบหากเกิดอะไรขึ้น พี่อุไรพยายามต่อรองขออยู่เฝ้าไข้ เพื่อบรรเทาความหวาดกลัวและความกังวลของน้องชาย



## เรื่องเล่าจากใจ

แต่ก็ไม่สามารถเช่นเดิมเพราะตึกสามัญญาติเฝ้าไม่ได้ และไม่หาเสียง  
เจ้าหน้าที่ก็ตั้งมาแต่ ไกลว่าหมดเวลาเยี่ยมแล้ว

มองออกไปเบื้องนอก พระอาทิตย์กำลังจะหมดแสง ความมืด  
โรยตัวเข้ามาอย่างช้าๆ ก่อนที่รังสีแห่งแสงอาทิตย์ล่าสุดท้ายกำลังจะลาจาก  
เราเดินออกจากตึกอย่างเงียบๆ ด้วยความรู้สึกหมองหม่น หดหู่ ทั้งพูด  
ไว้ตามลำพัง แวตาสุดท้ายที่เขามองมาข้างเศร้าย่อย อ่างอ้าง  
แกมตัดพ้อต่อว่า ทั้งองฟ้าภายนอกมืดมิด แต่ความรู้สึกภายในจิตใจ  
ของเราดูเหมือนจะมีดคมยิ่งกว่า คின்றั้นประมาณสามทุ่ม ฉันได้รับ  
โทรศัพท์จากพี่อูไร “ทางโรงพยาบาลโทรมาบอกว่า พุทธเสียชีวิตเมื่อ  
ตอนสองทุ่ม”

ตลอดเส้นทางที่นำพาพุทธมาพบกับฉัน บนเส้นทางนั้นฉันได้ร่วม  
กับครอบครัวของพุทธช่วยกัน “ประคับประคอง” แสงแห่งชีวิตหนึ่ง  
ที่ริบหรี่ให้พบความสุขบ้างไม่มากก็น้อย ในวาระสุดท้ายพุทธได้พบเจอ  
คนที่อยากพบมากที่สุดก่อนที่แสงของชีวิตจะดับลง แม้ว่าที่สุดของเส้นทาง  
พุทธจะต้องจากไปอย่างไร้เยื่อใยก็ตาม



## คำสัมภาษณ์ในวันธรรมดา

พญ.รัชชา เรืองเกียรติกุล

กลุ่มงานเวชกรรมสังคม โรงพยาบาลสตูล

วันนี้เป็นวันธรรมดาๆ วันหนึ่ง ที่ฉันพร้อมสหวิชาชีพ เดินทางไปให้การดูแลผู้ป่วยที่บ้าน ระหว่างทางมีการพูดคุยเตรียมข้อมูล ผู้ป่วยวันนี้เป็นหญิงมุสลิม อายุ 62 ปี ป่วยด้วยโรคมะเร็งที่โคนลิ้น ได้รับการรักษาโดยการผ่าตัดและฉายแสง แต่กลับมีก้อนขึ้นมาใหม่และแพร่กระจายไปยังกระดูก ปอด และต่อมน้ำเหลือง แพทย์เฉพาะทางไม่แนะนำให้ผ่าตัด ให้เคมีบำบัดหรือฉายแสงอีกแล้ว ทั้งหมดคือข้อมูลที่เราได้จากแพทย์ประวัติ

รถตู้จอดส่งพวกเราหน้าบ้านชั้นเดียวหลังหนึ่ง ที่นั่นมีหญิงสาวร่างท้วมซึ่งเป็นลูกของผู้ป่วยยืนรออยู่ท่ามกลางแสงแดดอ่อนๆ ที่แทรกผ่านเงาของใบไม้ เมื่อพวกเราลงจากรถ หญิงสาวยิ้มแย้ม แววตาดูมีความสุข ได้กล่าวทักทาย แนะนำตัวและเชื้อเชิญพวกเราเข้าไปในบ้านด้วยน้ำเสียงที่แสนดีแท้

เมื่อพวกเราเดินเข้าไปในบ้านหลังน้อย พบหญิงชราคนหนึ่งนอนอยู่บนเตียงไม้ ที่มีที่นอนลมพู่ทับ ใกล้อๆ ก้นนั้นมีชั้นวางอุปกรณ์ทำแผลที่จัดวางอย่างเป็นระเบียบ หญิงชราหันมาทักทายยิ้มบนใบหน้า



## เรื่องเล่าจากใจ

พร้อมเอ่ยด้วยน้ำเสียงสั่นเครือว่า “มะขอบใจมากนะ ที่หมอมาทามะที่บ้าน มะนึกว่ามะใกล้ถึงเวลาแล้ว นึกว่าหมอช่วยมะไม่ได้แล้ว หมอตกลงแล้ว มะต้องนอนรอเวลาของมะ” คำพูดเหล่านี้สร้างความประหลาดใจแก่ฉันมาก คำพูดเหล่านี้มันหมายความว่าอย่างไร

ฉันจึงถามมะต่อว่า “เพราะอะไร มะถึงพูดแบบนี้ล่ะ”

“มะรักษากับหมอชายมาตลอด ไปตามนัดไม่เคยขาด เป็นเวลา 3 ปีแล้ว พอครั้งล่าสุดที่มะไป อาการมะแยลง หมอชายไม่ได้ว่าอะไร หมอมาที่พยาบาล พยาบาลบอกมะว่า หมอไม่นัดมะแล้วนะ มะเหมือน หัวใจสลายเลยลูก มะรู้ทันทีว่าหมอหมอตกลงช่วยมะแล้ว มะต้องทน นอนรอเวลาของมะอยู่ที่บ้าน” มะพูดพลางน้ำตาคลอ คำพูดของมะคง ทิ่มแทงลงไปใใจหัวใจของลูกสาว น้ำตาของลูกสาวไหลอาบแก้มทั้งสองข้าง พร้อมกับไผ่เข้าอกอดมะ และเล่าให้ฟังว่า “แม้มะเจ็บ มะกินไม่ได้ มะมีแผลที่ก้น มะก็ไม่ไปโรงพยาบาล เพราะคิดว่าหมอช่วยไม่ได้แล้ว ลูกๆ ต้องช่วยทำแผล ช่วยดูแลอยู่ตลอด”

คำอธิบายของมะและลูกสาวทำให้ฉันรู้สึกจุกแค้นหน้าอก มันคงจะทิ่มแทงไปใใจหัวใจฉันเช่นเดียวกัน ในใจเกิดคำถามว่า แค่คำพูดที่ฟังดูธรรมดาของแพทย์และพยาบาล สามารถทำให้ผู้ป่วยคิด รู้สึกและส่งผลกระทบต่อชีวิตที่เหลืออยู่ของเขาได้มากมายขนาดนี้ เสียหรือ ฉันจึงบอกมะว่า “พวกเราและลูกๆ จะช่วยกันดูแลมะที่บ้าน หลังนี้ ให้มะไม่เจ็บปวด ไม่ทรมาน ให้มะสบายที่สุด มะรู้สึกอย่างไร





## เรื่องเล่าจากใจ

และรีบไปที่บ้านของมะทั้นที่ ดิฉันได้ดูใจมะครั้งสุดท้ายตามคำสัญญา มะคงหมดห่วงในเรื่องที่ค้างคาใจ มะลื้หลมอย่างสงบโดยมีลูกๆ และเพื่อนบ้านช่วยอ่านบทคัมภีร์อัลกุรอานบทที่เป็นหัวใจของคัมภีร์คือบท “ยาซีน” เพื่อส่งวิญญาณของมะไปสู่ความเมตตาของอัลเลาะห์ คิन्हี้เป็นอีกคิन्हี้ที่จะได้นอนอยู่ในบ้านน้อยหลังนี้ท่ามกลางความอบอุ่นของครอบครัวและผู้คนที่รักและเคารพ เนื่องมาจากมายร์(ศพ)ของมะต้องถูกฝังภายใน 24 ชั่วโมง เพื่อนบ้านและผู้รู้ในชุมชนหมุ่หมุ่เวียนกันมาอ่านบทคัมภีร์ข้างๆ ร่างอันไว้วิญญาณจนกระทั่งรุ่งเช้าวันศุกร์ ลูกๆ และเพื่อนบ้านชำระร่างกายมะให้สะอาด สวมเสื้อผ้าสวยที่ตัดเตรียมไว้เพื่อใส่ในงานแต่งงานของลูกสาว เครื่องหอมอันได้แก่ ใบบเตยหอม ดอกกุหลาบ ใบบมะกรูดที่หั่นเป็นฝอยละเอียดได้ถูกใส่ลงในผ้าขาวที่ห่อหุ้มร่างกาย เตรียมส่งมะไปสู่อ้อมกอดของเอกองค์อัลเลาะห์ ที่บ้านตลาดล้าไปด้วยผู้คน ญาติ เพื่อนบ้าน ดิฉันและทีมสุขภาพจากโรงพยาบาลสตูล ร่างของมะถูกเคลื่อนออกจากบ้านไปยังมีสยิดมำบังซึ่งเป็นมีสยิดกลางประจำจังหวัด มีผู้คนจำนวนหลายร้อยได้ร่วมละหมาดให้มะ สร้างความประทับใจและปลาทปल्लीให้สมาชิกในครอบครัวอย่างมาก ซึ่งตามความเชื่อที่ว่าหากคนที่เสียชีวิตในวันพฤหัสบดีหลังเวลาบ่ายโมง จนถึงบ่ายโมงของวันศุกร์ ถือเป็นวันศุกร์ตามการนับวันทางศาสนา จะปลอดภัยจากการถูกสอบสวนในหลุมฝังศพ เป็นบุญอันยิ่งใหญ่

หลับให้สบายนะคะมะ ขอให้ความดีที่มะได้สร้างไว้ในโลกนี้ส่งผลบุญ  
ให้มะได้ใช้เป็งเสปียงในเวิลด์ที่สงบภายใต้ความเมตตาขององค์อัลละฮ์  
หึกไม่ถึงว่าวันทีดูเหสีอจะธรรมดวันหนึ่ง กัลบทำให้หึงได้เรียหรู้และ  
มีประสพการณ์ใหม่ๆ หลายอย่าง



ความสุขแม้จะสั้น แต่ก็อยู่กับฉัน...ตลอดไป  
อภิชาต วรพันธ์

ความสุข ... แม้จะเป็นคำสั้นๆ แต่ก็ทรงพลัง และมีความสำคัญกับการใช้ชีวิตเป็นอย่างมาก เพราะคนที่ดำเนินชีวิตด้วยความรู้สึกของตัวเองมีความสุข มักจะใช้ชีวิตอย่างมีความหมาย และถึงแม้ช่วงเวลาแห่งความสุขจะผ่านไปก็ยังคงอ้อมอ้อมกับความสุขนั้นไปอีกนาน

ย้อนหลังไปกลางดึกในปลายปีก่อน ดิฉันรู้สึกตัวตื่นขึ้นมาเพราะเสียงโทรศัพท์ยามวิกาล ขณะที่มือคว้าหาโทรศัพท์ที่อยู่ข้างเตียงก็พอเดาได้ว่าเป็นเรื่องอะไร เพราะเวลานี้มีใช้เวลาปกติที่จะโทรศัพท์ติดต่อกันในเรื่องปกติ จริงดังคาด คุณพ่อห้องป๋วยโทรศัพท์มาส่งข่าวว่า “ห้องป๋วยเสียชีวิตอย่างสงบเวลา 04.48 น.” เมื่อเหลือบดูนาฬิกาในห้อง เวลาขณะนั้นคือ 05.09 น. ห้องป๋วยเดินทางไปแล้วเมื่อราว 21 นาที ที่ผ่านมา

ดิฉันรู้จักกับครอบครัวห้องป๋วยครั้งแรกเมื่อประมาณเดือนสิงหาคม โดยที่คุณหมอเป็นผู้แนะนำให้เรารู้จักกัน เพราะมีลูกเป็นมะเร็งเหมือนกัน แม้จะคนละชนิด เพื่อจะได้เป็นเพื่อนคุยซึ่งกันและกัน ช่วงนั้นเป็นช่วง

ที่ตรวจพบว่าโรคมะเร็งเม็ดเลือดขาวของน้องป๊วยได้กลับมามีอีก คุณพ่อ และคุณแม่จึงตัดสินใจพาน้องป๊วยไปรักษาแบบแพทย์ทางเลือก เพราะตัวน้องป๊วยเองก็ไม่อยากอยู่โรงพยาบาล คุณแม่ น้องป๊วยบอกว่า ไม่อยากคุยกับหมอคนไหนเลย ไม่อยากรู้ผลการตรวจอะไรทั้งนั้น ทั้งนี้ คงกลัวการรับรู้เรื่องต่างๆ ของโรคที่น้องป๊วยเป็นอยู่

ครอบครัวน้องป๊วยเดินทางไปรักษาแบบทางเลือกหลายจังหวัด โดยไปค้างที่บ้านผู้ให้การรักษา มีทั้งกินยาสมุนไพร และการนวดด้วยความร้อน ระหว่างนั้นเราติดต่อกันทางโทรศัพท์อยู่เสมอ ช่วงแรกคุณแม่ปฏิเสธการดูแลแผนปัจจุบันโดยสิ้นเชิง แต่ดิฉันได้คุยกับคุณแม่ น้องป๊วยว่า การดูแลแผนปัจจุบันอาจจะไม่ต้องไปโรงพยาบาลก็ได้ เพียงแต่คุณแม่พาน้องป๊วยไปตรวจเลือดที่คลินิกที่ไปสะดวก แล้วแจ้งผลมาให้ทราบ ดิฉันจะนำผลไปปรึกษาคุณหมอเพื่อจะได้ทราบว่าอาการของน้องป๊วยดีขึ้นหรือไม่ เพราะเราจะประเมินผลการรักษาจากความรู้สึกไม่ได้ ควรใช้ตัววัดที่เป็นเกณฑ์มาตรฐาน เราใช้ทั้งแพทย์ทางเลือก และการตรวจเลือดประกอบกัน ถือเป็น การประเมินผล และเตรียมรับสถานการณ์ต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น ซึ่งคุณแม่ น้องป๊วยก็เห็นด้วยกับเหตุผลที่ยกมา

เมื่อเวลาผ่านไประยะหนึ่ง ผลเลือดของน้องป๊วยเริ่มอยู่ในภาวะวิกฤต เม็ดเลือดขาวสูงถึง 680,000 เกล็ดเลือดตกลงมา 92,000 ฟ้าห่าหมที่หลุดมาเกือบเดือนแล้ว ยังมีเลือดซึมอยู่ตลอด คุณพ่อคุณแม่จึงตัดสินใจ



พาห้องปฎิบัติไปโรงพยาบาล หลังจากได้รับเลือด เกล็ดเลือด ยาฆ่าเชื้อ อยู่ระยะหนึ่ง ห้องปฎิบัติแข็งแรงขึ้นและออกจากโรงพยาบาลได้

ต้นเดือนตุลาคม โรงพยาบาลได้จัดค่ายสำหรับเด็กโรคมะเร็ง ห้องปฎิบัติใจมากที่จะได้ไปเที่ยวค้างคืนที่ต่างจังหวัด เพราะเป็นการไปเที่ยวต่างจังหวัดครั้งแรกในชีวิต จึงมีความหมายสำหรับห้องปฎิบัติมาก การไปเที่ยวของห้องปฎิบัติครั้งนี้ “ที่มงานทุกคน” เติริยมจัดการ หลายอย่างไว้เพื่อห้องปฎิบัติโดยเฉพาะ เพราะห้องปฎิบัติมีภาวะที่ต้องเฝ้าระวังมากกว่าคนอื่น อาทิ

... คุณหมอของเกล็ดเลือดไว้ให้ก่อนจะไปเที่ยว ห้องปฎิบัติจะได้รู้สึกสดชื่น แข็งแรง

... อาสาสมัครที่ดูแลห้องปฎิบัติเป็นพยาบาลที่มีประสบการณ์ โดยประกบตัวต่อตัว

... จัดให้ห้องปฎิบัติกับพี่พยาบาลนอนห้องติดกับคุณหมอ เพื่อว่ามีเหตุฉุกเฉิน

... ฐูปถ่ายสำหรับความทรงจำที่งดงาม เพื่อจะได้ส่งต่อความทรงจำที่สดใส ร่าเริง และงดงามให้กับคุณพ่อคุณแม่ของห้องปฎิบัติที่ไม่ได้ไปเห็นภาพเหล่านี้ซึ่งในกล้องของดิฉันก็มีรูปของห้องปฎิบัติมากกว่าครึ่ง

การไปค่ายที่ต่างจังหวัดครั้งนี้ เป็นสิ่งที่ประทับใจห้องปฎิบัติมาก ห้องปฎิบัติพูดกับคุณแม่ว่า “ไปแป๊บเดียวก็ต้องกลับมาแล้ว ความสุขขี้สั้นจัง” ส่วนคุณแม่ก็เล่าให้ดิฉันฟังว่า ช่วงไปค่ายเวลาโทรศัพท์ไปหา

ห้องป่วย ห้องจะรีบๆ พุด บอกคุณแม่ว่ากำลังทำห้หรืออยู่ กำลังสนุกอยู่  
คุณแม่ไม่ต้องโทรศัพท์มาบ่อยก็ได้ ซึ่งคุณแม่ก็รู้สึกสบายใจว่า ลูกคง  
สนุกจริงๆ จนไม่คิดถึงคุณแม่เลย

และแล้ววันที่ไม่อยากจะมาถึง..ก็มาถึง ปลายเดือนตุลาคมนี้เอง  
คุณแม่ห้องป่วยโทรศัพท์มาหาดิฉันตอน 5 ทุ่ม ว่าพารห้องป่วยมาโรงพยาบาล  
เพราะมีอาการท้องเสียและอุจจาระเป็นเลือด โดยคุณแม่จะขอยืมเครื่องเล่น  
และ CD ธรรมะหรือบทสวดมนต์ ซึ่งดิฉันก็ได้นำไปให้ในวันรุ่งขึ้น  
ห้องป่วยยังคงได้ รู้เรื่องดี ยังพูดถึงความสนุกในวงนาค่าย วันหนึ่งดิฉัน  
ไปกับจีซึ่งเป็นคนที่ดูแลกิจกรรมนาค่ายที่ห้องป่วยได้ไปมา เรารีบเอา  
รูปนาค่ายไปที่ร้านอัดรูปใกล้โรงพยาบาล เลือกอัดรูปได้ 2 อัลบั้ม  
เมื่อนำรูปมาให้ห้องป่วยที่โรงพยาบาล ห้องป่วยดีใจมาก นอนดูรูปอย่าง  
มีความสุข เปิดรูปให้คุณแม่ดูและบรรยายเรื่องราวไปด้วยทุกรูป  
พุดติดปากว่า มีความสุขมากที่ได้ไปค่าย หลังจากที่ห้องป่วยดูรูปได้ราว  
1 ชั่วโมง ห้องป่วยเริ่มมีไข้ พุดไม่ค่อยรู้เรื่อง ทำให้รู้สึกได้ว่าเราตัดสินใจถูก  
ที่ไปอัดรูปและนำมาให้ดูขณะที่ห้องป่วยยังมีสติสัมปชัญญะครบถ้วน  
เพราะหลังจากนั้นห้องป่วยมีอาการเพื่อเพราะพิษไข้ ไม่ค่อยรู้สึกตัว

อีก 2 วันต่อมา คุณพ่อห้องป่วยมาปรึกษาว่าอยากพารห้องกลับบ้าน  
เพราะอยู่ที่โรงพยาบาลก็ไม่ได้รักษาอะไรแล้ว ดิฉันจึงบอกให้คุณพ่อ  
ไปคุยกับคุณแม่ เพื่อให้เข้าใจตรงกัน และร่วมกันตัดสินใจ  
ให้แม่บอกว่าต้องการอย่างไร และไม่ว่าจะเลือกทางไหนกับขอให้แม่ใจ



## เรื่องเล่าจากใจ

ว่าเลือกสิ่งที่เหมาะสมที่สุดให้ห้้องป๋วยแล้ว หลังจากห้้องอีก 1 ชั่วโมง คุณแม่ก็โทรศัพท์มาบอกว่า คุณกันแล้วว่าจะพาห้้องป๋วยกลับบ้าน การเดินทางช่วงสุดท้ายของห้้องป๋วยจึงเริ่มขึ้นเมื่อ 20.00 น. ของวันห้้องเลย โดยเช่ารถพยาบาลเอกซน ซึ่งระหว่างทางช่วงที่ห้้องป๋วยอาการไม่ดี ก็แวะที่โรงพยาบาลนครพนม และโรงพยาบาลศรีสงคราม แต่สุดท้ายห้้องป๋วยก็ได้กลับบ้าน โดยใช้เวลาเดินทาง 5 วัน ตลอดการเดินทาง คุณแม่จะโทรศัพท์มาคุยเป็ห้ระยะๆ คุณแม่เล่าว่าบางครั้งช่วงที่มีใช้ห้้องป๋วยละเมอเรื่องไปงานค้า บางครั้งก็เรียกชื่อดิห้ด้วย

อย่างไรรู้ก็ตาม การเดินทางของทุกคนก็ต้องมีจุดสิ้นสุด หลังจาก ที่ตระเวนเดินทางไกลไปหลายที่ไม่ว่าจะกรุงเทพฯ บุรีรัมย์ นครพนม อุบลราชธานี ณ วันห้้องป๋วยได้กลับมาอยู่ที่บ้าน ซึ่งเป็นบ้านที่ห้้องป๋วย อยู่มาตั้งแต่แรกเกิด โดยมีคุณพ่อคุณแม่และญาติผู้ใหญ่ที่รักห้้องป๋วย อยู่กันพร้อมหน้า การเดินทางของห้้องป๋วยจึงแวดล้อมด้วยคนที่รัก และ เตரியพร้อมสิ่งต่างๆ เพื่อรอส่งห้้องป๋วยให้เดินทางโดยสวัสดิภาพ

แม้ห้้องป๋วยจะอยู่ในครอบครัวธรรมดา มีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย แต่ห้้องป๋วยมีโอกาสได้เลือกทำในสิ่งที่อยากทำ มีความสุขในสิ่งที่เลือก และสามารถจดจำความสุขจากสิ่งที่เลือกทำจนช่วงสุดท้ายของชีวิต



## หัวอกแม่...หัวใจลูก

ณิชาภัทร ราศรี

หอผู้ป่วยหนักกุมารเวช โรงพยาบาลศูนย์สระบุรี

หากจะกล่าวถึงความรักที่แสนบริสุทธิ์ ความรักที่ไม่มีขอบเขตไหน คงไม่มีความรักแบบไหนที่ยิ่งใหญ่เท่ากับความรักแบบแม่รักลูก “รักของแม่ไหนเปรียบดังสายธาราที่คอยระงับดับทุกข์โงงของลูก แม่ลูกจะยังทำให้แม่ต้องเจ็บช้ำ เสียหน้าตา และเสียใจช้ำแล้วช้ำเล่า” คำกล่าวนี้เปรียบดังเรื่องราวที่ฉันจะถ่ายทอดช่วงเวลาของแม่ลูกคู่หนึ่ง ที่ฉันได้ให้การดูแลแล้วช้ำแล้ว

“ไป ไป ออกไป แก้วไม่อยากเห็นหน้าแม่ ฮือ...ฮือ...” เสียงเด็กสาวอายุราว 12 ปี ตะโกนด่าทอเสียงดังหน้าเสียงโม่โม่พร้อมทั้งร้องไห้ เธอกำลังต่อว่าหญิงวัย 50 ปี ที่ยืนหน้าเคาร์อยู่นอกห้องไอซียู ฉันในฐานะพยาบาลผู้ให้การดูแลแก้วในวันนั้นไม่รอช้าที่จะเข้าไปดูสถานการณ์

“แก้วเป็นอะไรคะเจ็บแผลไหม ได้ยินตะโกนว่าแม่เสียงดังเลย” ฉันรีบสอบถามแก้วเพื่อคลี่คลายสถานการณ์ แก้วไม่ตอบ สีหน้าบึ้งตึง กำมือแน่น เธอกำลังมีอาการโกรธหญิงวัย 50 ปี ผู้ซึ่งเป็น “แม่” ที่ยืนหน้าเคาร์อยู่นอกห้องไอซียู



## เรื่องเล่าจากใจ

“ไม่เป็นไรนะแก้ว ใจเย็นๆ ลูก เต็มวัยพยาบาลจะฉีดยาแก้ปวดให้หะ” จันทพลอบใจแก้วและคิดว่าแก้วน่าจะปวดแผลที่ก้น เพราะเธอมีแผลฝีที่ก้นขนาดใหญ่ เหตุนี้เ็นเื่องที่ทำให้แก้วเกิดอาการกำร้าวโมโหขณะที่แม่มาช่วยดูแล แต่ก้นล้างแผลในอ่างให้

หลังจากที่ได้ดูแลแก้วจนอาการปวดดีขึ้นและสงบแล้ว จันทไม่รอช้าที่จะต้องดูแลใจของแม่ที่เ็นรอรออาการลูกอยู่หน้าห้องไอซียู เธอยังคงมีสีหน้าเศร้า สีหน้าวิตกกังวล

“แม่แก้วเ็นยังเียงบ้างคะ แก้วคงปวดแผลมากเลยไวยวายออกมาแบบนี้เ็น แต่ตอนเ็นเ็นได้รับยาแก้ปวดแล้วหะ หายปวด สงบแล้วหลับได้” จันทพลอบใจแม่แก้วหวังให้แม่รู้สึที่ดีขึ้น

แม่ถอนหายใจเฮือกแล้วพูดว่า “ปวดหรือไม่ปวด แก้วมันก็เ็นแบบนี้เ็นหะ มันชอบโมโหให้จันทตลอด ยิ่งป่วยหนักครั้งนี้ ก็ยิ่งโมโหหนักมากขึ้น โมโหให้แต่แม่คนเดียว” แม่พูดด้วยสีหน้าเห่น้อยถอนหายใจ จันททำได้เพียงปลอบใจ และบอกแม่ให้ไปพักผ่อนแล้วค่อยมาเยี่ยมใหม่ แต่...คำพูดของแม่นี้ทำให้จันทรู้สึเ็นว่าต้องมีอะไรบางอย่างที่แม่ลูกไม่เข้าใจกัน จันทอยากค้นหาแต่ขณะนี้แม่ดูเห่น้อยล้า คงยังไม่พร้อมที่จะเปิดใจ

วันนี้เ็นอีกวันที่จันทได้ดูแลแก้ว แก้วอาการไม่ดีขึ้นเลยแผลไม่ดีขึ้น ใช้สุงตลอดเวลา เลือดออกง่าย เม็ดเลือดทุกชนิดต่ำมาก

แกวยังคงรู้ตัวรู้เรื่องแม่่ออหเพศเสีย ก็ยังมีแรงต่อว่าแม่ได้เหมือนเดิม แต่เวลาที่แม่ไม่อยู่กลับเรียกหา

“แก้อรักแม่ใหม่” จันพยายามถามเพื่อค้นหาสิ่งที่แม่เคยพูดไว้ “ไม่รัก” แก้วตอบด้วยน้ำเสียงที่มีอารมณ์ทั้งโกรธ ทั้งเศร้า และร้องไห้ไปด้วย “แก้อไม่รักแม่เลยหรือ” จันถามต่อเพื่อค้นหาความจริง “ก็แม่ยังไม่รักแก้อเลย แม่ไม่เคยรักแก้อ ทำไมแก้อต้องรักแม่ด้วยล่ะ” แก้วตอบพร้อมกับร้องไห้ น้ำเสียงแสดงถึงความน้อยใจ และโกรธ จันจับมือแก้อและเจียบอยู่เป็นเพื่อนเพื่อหสัักพัก

“แก้อพี่อยากเล่าให้แก้อฟัง ไม่มีแม่คนไหนที่ไม่รักลูกหรอกค่ะ แม่ทุกคนรักลูกของตัวเองตั้งแก้อตาตวงใจ ทำไมพี่ถึงมีหใจรู้ใหม่คะ เพราะพี่ก็เป็นแม่คนหนึ่ง มีลูก ถึงได้รู้ถึงความรักอันยิ่งใหญ่ของผู้เป็นแม่ ไม่มีทางเลยที่แม่จะไม่รักลูกนะ และถ้าแม่ไม่รักแก้อจะมากอดดูแลแก้อ ทำไมล่ะ จะมากอดไหนแก้อด่าว่าสารพัดอยู่ทำไม แม่เขาเศร้าทุกครั้งนะ ที่โดนแก้อต่อว่า แต่ที่พี่สังเกตเห็นยิ่งกว่านั้นคือ แม่เขาเศร้าและเสียใจ สงสารแก้อที่ปวดทรมาน แม่เขาแอบร้องไห้ทุกครั้งทีแก้อร้องไห้ทรมานเลยหะคะ แบบนี้แสดงว่าแม่รักแก้อมากทีเดียว” แก้วเจียบ ร้องไห้แบบครางๆ “แก้ออยากเป็นลูกพี่จัง แก้อขอเป็นลูกพี่อีกคนได้ไหม” แก้วพูดด้วยน้ำเสียงที่น้อยใจ และร้องไห้ออกมาอีก “ทำไมล่ะแก้อ” จันถามต่อเพื่อค้นหาความรู้สึกที่แท้จริงของแก้อ



## เรื่องเล่าจากใจ

“บ้านแก้วจน แม่แก้วจน ไม่มีแม่แต่ที่วัด ไม่มีของเล่น แม่แก้วไม่มีเงิน แก้วอยากมีแบบคนอื่นเขาบ้าง” แก้วพูดเสร็จก็ร้องไห้เสียงสะอื้น น้ำตาไหลพราก “ถ้าแม่มีเงินซื้อทีวีสีของเล่นให้แก้วบ้าง แก้วก็คงไม่โกรธ ไม่ว่าแม่แบบไหนหรือ แก้วเบื่อเวลาป่วยอยู่บ้านก็ได้แต่หอนมองฝาบ้าน” แก้วพูดไปสะอื้นไป “แม่ไม่เคยบอกรักแก้วเลย แม่คงไม่รักแก้วหรอก” แก้วพูดด้วยน้ำเสียงที่น้อยใจ “แล้วแก้วเคยบอกรักแม่ไหม แก้วรักแม่ไหม” จันทมแต่แก้วก็เงยบ น้ำตาไหล

สิ่งที่ได้คุยกับแก้วในช่วงเวลานี้ ทำให้ฉันได้คำตอบและค้นพบสิ่งที่ติดค้างในใจของทั้งสองแม่ลูก ต่อมาฉันก็ได้เล่าให้แม่แก้วฟังถึงความในใจที่แก้วรู้สึก แม่ฟังและเงยบเหมือนรู้อยู่แต่ใจว่าลูกคิดอย่างไร ฉันแนะนำให้แม่เริ่มก่อนที่จะพูดบอกรักลูกและโอบกอดลูกให้มากขึ้นก่อนที่จะสายเกินไป แรกๆ แม่ก็เขินไม่ค่อยกล้า ฉันคอยให้กำลังใจ หลังจากนั้นแก้วตบซบขึ้น ไม่ค่อยโวยวาย ไม่ค่อยด่าว่าแม่

จนมาวันที่ 1 สัปดาห์ผ่านไปก็แก้วรักษาตัวในห้องไอซียู แก้วมีอาการแยลงต้องใส่เครื่องช่วยหายใจ แก้วไม่รู้สึกรู้สึกล้อแล้วจากการได้รับยาแก้ปวด Morphine แม่ไม่ขอป้อนหัวใจแก้วถ้าแก้วหัวใจหยุดเต้นขอให้แก้วจากไปอย่างสงบ แม่แก้วอยู่ข้างเตียง โอบกอด กุมมือลูกตลอดเวลา และกระซิบข้างหูแก้วบอกรักแก้ว จนแก้วจากไปอย่างสงบ แม่เล่าให้ฟังว่าตอนที่แก้วยังรู้ตัวดีช่วงที่ยังไม่ได้ใส่ท่อช่วยหายใจ แก้วร้องไห้แล้วพูดเบาๆ ว่า แก้วรักแม่นะ แก้วรักแม่ แก้วรักแม่

แม่ก็ร้องไห้ด้วย สิ่งที่แม่เล่าให้ฟังนั้นทำให้ฉันรู้สึกโล่งใจเป็นอย่างมากที่ได้ช่วยเหลือให้ทั้งคู่ได้เข้าใจกัน ทั้งแม่ก็ได้รู้ถึงหัวใจลูก และลูกเองก็ได้รู้ถึงหัวใจแม่

ฉันได้เรียนรู้การดูแลผู้ป่วยด้วยหัวใจของความเปี่ยมมนุษย์ ทักษะการฟังที่ใช้ใจฟัง มีความจริงใจที่อยากจะช่วยเหลือ แม้จะไม่ได้ช่วยให้หายจากโรค หรือได้กลับบ้านและต้องเสียชีวิตที่โรงพยาบาลก็ตาม เราก็สามารถที่จะช่วยให้ช่วงชีวิตสุดท้ายของคนที่จะจากไปมีความสุขได้ ส่วนใจของคนที่อยู่ก็สำคัญต้องช่วยให้ไม่รู้สึกผิด ไม่รู้สึกทรมานได้ เป็นความภาคภูมิใจของฉันที่ได้ช่วยสนองความต้องการด้านจิตวิญญาณของผู้ป่วยและญาติ ทำให้ฉันรู้สึกใจเป็นสุขด้วยเช่นกันอย่างที่ไม่มีความล้มเหลวเลย ตลอดการทำงานในวิชาชีพพยาบาลของฉันจะยึดมั่นในหลักของการดูแลผู้ป่วยด้วยหัวใจของความเปี่ยมมนุษย์ตลอดไป



## ชีวิตจริงยิ่งกว่าละคร

สุภา ฐนวงศ์ศรี

กลุ่มงานเวชกรรมสังคม โรงพยาบาลศูนย์สระบุรี

การลงเยี่ยมบ้านแต่ละครั้งของฉัน เปรียบเหมือนได้กับการพบหนังสือแต่ละเล่มที่หลากหลายแตกต่างกันไป หนังสือบางเล่มห่าปกสวยงามมาก เพียงแค่จ้องมองก็ทำให้อยากอ่านข้างในแล้ว บางเล่มมีสภาพที่เก่าตั้งแต่หน้าปกเลยก็เดี๋ยว ฉันได้พบหนังสือเล่มหนึ่งด้านในของหนังสือเล่มนี้ ขอบของหน้ากระดาษเหมือนถูกปลวกแทะเล็มตัวหนังสือจาง อ่านได้ความบ้างไม่ได้ความบ้าง เมื่อฉันได้อ่านยิ่งเพิ่มความงุนงงสงสัย ประติดปะต่อเรื่องราวได้ไม่ค่อยดีซัก ฉันอยากตั้งชื่อเรื่องหนังสือเล่มนี้ว่า “ชีวิตจริงยิ่งกว่าละคร”

ภายในเนื้อหาหนังสือเล่มนี้กล่าวถึงสถานที่ที่จะเรียกว่าบ้านก็เรียกได้ไม่เต็มปากสัก น่าจะเรียกว่าเพิงที่พักอาศัยจะใกล้เคียงกว่า เพราะตัวเพิงและหลังคามุงด้วยสังกะสีที่ผุ มีรูพรุน ล้อมรอบแทนผนังบ้านสามด้านครึ่ง ส่วนครึ่งที่เหลือเว้นว่างไว้สำหรับวางแผ่นไม้กันปิดแทนประตู ขนาดตัวบ้านกว้างประมาณสามคูณสี่เมตรเห็นจะได้ ผนังบ้านเปื้อนเพียงพื้นดิน หนึ่งข้างแฉะข้างตามสภาพฟ้าฝนในแต่ละฤดูกาล บ้านหลังนี้ปลูกไว้โดยอาศัยพื้นที่ด้านหลังบ้านของหลานชาย

ที่ยอมอนุญาตให้อยู่ในรั้วเดียวกัน มองจากด้านในบ้างหลังนี้จะเห็น  
 ทัศนียภาพของเศรษฐิที่ต้งอยู่ร้วถัดไป

คนไข้ของฉันได้ อาศัยแสงสว่างจากบ้างหลังใหญ่นี้ด้วย  
 เพราะบ้างหลังหลังของคนไข้มีไฟแสงสว่างและเต้าเสียบเพียงอย่างละจุด  
 เท่านี้เองตรงกลางบ้าง คนไข้อาศัยอยู่กับลูกชายที่หนึ่งๆ ที่แผนก  
 ของฉันตั้งฉายาให้ว่า “ห้องมิเกล” มิเกลมีคำนำหน้าชื่อ นาย แต่กรिया  
 อารการภายนอกตอนนี้มีมิเกลเป็นลูกสาวของคุณยายไปแล้ว มิเกลมีโรค  
 ที่สังคมไม่ยอมรับ คือธณโรคปอด ธณโรคต่อม้ำเหลือง เข้าออก  
 โรงพยาบาลเป็นว่าเล่น ผิวหนังของมิเกลมีรอยผื่นพุพองตามร่างกาย  
 ให้เห็นเป็นช่วงๆ แม่ของมิเกลคือคนไข้ของฉันเป็นหญิงวัยชราอายุ  
 ประมาณ 70 ปี ปลายๆ และนอนติดเตียงมารวม 2-3 ปี จนบ้อสะโพก  
 ติดแข็ง งอจนเหยียดเข้าไม่ออก แต่เนื่องจากขาดการรักษาที่ต่อเนื่อง  
 ทำให้คุณยายเกิดภาวะแทรกซ้อนเพิ่มขึ้น โรคประจำตัวของคุณยายคือ  
 ความดันโลหิตสูง และเก๊าท์ คุณยายเคยเดินไปรับยา โดยใช้ไม้ไผ่  
 ทำอวยาวสูงท่วมหัวเท่าที่พอหาได้ เป็นเครื่องช่วยพยุงกายเดินไปจนถึง  
 โรงพยาบาลสระบุรี ระยะทางเกือบ 2 กิโลเมตร เหนื่อยมากแต่ไหน  
 ฉันคงไม่มีโอกาสรับรู้เลย ถ้าฉันไม่ได้รับมอบหมายให้ดูแลชุมชนดาวเรือง

คุณยายเคยมีภาวะติดเชื้อระบบทางเดินปัสสาวะ เนื่องจาก  
 กระเพาะปัสสาวะไม่ทำงาน ต้องคาสายสวนปัสสาวะ แต่ถุงรับปัสสาวะวาง  
 อยู่ติดพื้นดินที่แฉะแฉะ ฉันแก้ปัญหาโดยหาถังสังฆทานจากตึกสงฆ์



## เรื่องเล่าจากใจ

มาช่วยรองรับลุงปัสสาวะให้ผ่านไปได้ ครั้งล่าสุดฉันพบว่ามึนงงเหมือนหมึวนอนเล่นอยู่กับคุณยายในมุ้งเดียวกัน ด้วยความซนของเจ้าแมวเหมียวมันกัดสายสวนปัสสาวะเล่น ไม่พันทันทีคุณยายต้องเกิดการติดเชื้อในระบบทางเดินปัสสาวะจนถึงขั้นติดเชื้อในกระแสเลือดเลยที่เดียว เมื่อออกจากโรงพยาบาลครั้งนี้ คุณยายได้ของแถมมาเป็นแผลกดทับที่ก้นกบระดับ 2 แต่ก็ได้รับอิสรภาพจากพันธนาการของสายสวนปัสสาวะซึ่งเป็นเรื่องหนึ่งที่คุณยายเรียกว่าเรื่องเสมอมา โดยคุณยาย มีความเชื่อว่า มีเจ้าพ่อที่คุณยายนับถือท่านหนึ่งมาบอกว่าคุณยายถูกแกล้งทำให้ฉันไม่ออก สังเกตที่ข้อมือซ้ายของคุณยายจะมีด้ายสายสิญจ์ผูกอยู่ตลอด หรือมขวดน้ำมันหัตถ์วางไว้ที่หัวเตียง

หลังปีใหม่ คุณยายมีสีหน้าสดใสขึ้นแต่ก็ยังนอนติดเตียงเหมือนเดิม แผลกดทับที่ก้นกบหายไปด้วยฝีมือน้องมิเกล แขนสองข้างตักข้าวใส่ปากเองได้ ฉันได้ยินเสียงพระเศษฐ์ซึ่งมาจากเครื่องรับวิทยุเล็กๆ ที่อยู่ข้างหมอนคุณยาย มุ้งที่ฉันซื้อไปทอดแทนหลังเก่าที่มีรอยขาดเท่ากับตัวคน มองดูสะอาดใสขึ้น ก่อนสงกรานต์ฉันมีความตั้งใจอยากอาบน้ำให้คุณยายสักครั้ง และแอบตั้งเป้าหมายไว้ใจว่าอยากให้คุณยายสามารถลุกนั่งได้เอง โดยพาดักกายภาพไปด้วย แต่การลงเยี่ยมบ้านของเรา เราลงไปเป็นครั้งคราวเท่านั้น ไปเยี่ยมไม่ถึง 1 ชั่วโมงก็ต้องกลับเพื่อทำภารกิจอื่นๆ คนสำคัญที่สุด คือลูกหลานคนในครอบครัวของคนไข้และชุมชนที่จะช่วยกันดูแลประคับประคองซึ่งกันและกัน

คราวนี้ฉันได้อาบน้ำให้คุณยายสมใจ ช่วยให้คุณยายได้รับความสบายตัวในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา เราช่วยกันตัดผมทรงสกินเฮดให้คุณยายเพราะคุณยายร้องบอกรื้อรังให้ตัดสั้นๆ เลยหม่อ

ผ่านไป 2 ฝนแล้วที่ฉันได้ดูแลบ้านหลังนี้ ตั้งแต่ก้าวแรกที่เดินเข้าไปหาประตูเข้าบ้าน อยากให้คนไข้ได้นอนเตียงดีๆ มีไม้กั้นเตียงตามหลักการที่ถูกที่ควร จัดการขอยืมเตียงที่มีไม้กั้นอย่างดี แต่คุณยายยอมนอนได้ไม่ถึงอาทิตย์ คุณยายบอกว่า “ยายนอนไม่ได้จริง ๆ เหมือนมีคนมาดึงขาคุณยายทั้งคืนเลยหม่อ” ฉันไปเยี่ยมบ้านอีกครั้ง ฉันพบว่าคุณยายลงมานอนเตียงเก่าหลังเดิม ที่ขาผูกและหักต้องใช้อ้อนอิฐมารองขาไว้

สิ่งที่ฉันประทับใจตั้งแต่ครั้งแรกที่ก้าวผ่านเข้าบ้านยาย คือรูปที่มีอยู่ทุกบ้าน รูปในหลวงจากปฏิทินเก่าบ้าง ในหมับ้าง 5-6 ภาพ ที่ติดอยู่บนผนังบ้านสังกะสีของคุณยาย ฉันเคยพูดชมว่ารูปในหลวงสวยจัง คุณยายตอบกลับมว่า “หม่ออยากได้รูปในหลวง ยายให้” เสียงนี้ก็ก้องอยู่ในหูของฉันเสมอ ภาพแต่ละภาพถูกบดบังด้วยฝุ่นบ้าง หยักไปบ้าง รอยยับงอตามสภาพ แต่ทุกภาพงดงามมากเกินคำบรรยาย

ความรักที่ยิ่งใหญ่ของคนเป็นแม่ที่ไม่เคยรังเกียจลูกเลย แม้ลูกจะเป็นโรคที่สังคมไม่ยอมรับ แต่ในโลกใบนี้เรามีกันเพียงสองคนแม่ลูก และฉันยังเชื่ออีกอย่างว่า ชุมชนดาวเรืองจะไม่ทอดทิ้งสองแม่ลูกคู่นี้



## เรื่องเล่าจากใจ

ครั้งหนึ่งคุณยายเคยบอกฉันว่า “ถ้ายายเป็นอะไรไป หมอเอาลูกฉันไปฝากที่วัดพระบาทน้ำพุนะ ฉันกลัวลูกไม่มีที่อยู่” ภาพวันนั้นคุณยายยกมือสองข้างไหว้ท่วมหัวเลย ฉันยังจำภาพนั้นได้ดี ครูบาอาจารย์สอนให้ฉันดูแลผู้ป่วยด้วยจิตใจของความเปี่ยมเมตตา แต่ชีวิตมนุษย์ช่างยุ่งยากซับซ้อนเกินที่จะคลี่คลายได้ด้วยสองมือของเรา ดังนั้นชุมชนดาวเรืองคงเป็นอีกมือหนึ่งที่จะช่วยคลายความยุ่งยากนี้



## ศรัทธา สร้างพลังรัก สู่วิถีใหม่

พรพิศ รณสูงเนิน

ศูนย์สุขภาพชุมชนโชนสูง โรงพยาบาลโชนสูง

8 ปี แห่งการทำหน้าที่ อสม.ของดิฉัน ดิฉันมีความสุข ดิฉันรัก  
ในการเป็นอสม. สิ่งที่ฉันอยากได้คือ ศรัทธาที่ชาวบ้านให้กับดิฉัน  
เพราะดิฉันคือชาวบ้านธรรมดาคนหนึ่ง ที่มีจิตอาสา อยากทำงานเพื่อ  
สังคม อยากดูแลสุขภาพชาวบ้านร่วมกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข  
เพื่อเป็นการตอบแทนคุณของแผ่นดิน และถ้าดิฉันได้รับศรัทธาจาก  
ชาวบ้าน ตัวศรัทธาจะเปี่ยมพลังได้สู่ความสำเร็จ สำหรับการทำหน้าที่อสม.  
ดิฉันได้รับศรัทธาจากเยาวชนอย่างไม่รู้ตัว แต่การทำหน้าที่อสม.  
ของดิฉัน เกือบทำให้ดิฉัน รู้สึกผิด เสียใจ และทำลายศรัทธาที่ดิฉัน  
ใฝ่ฝันอยากจะได้ด้วยการใจแคบ จนคิดว่าอาจจะเป็นการไม่ให้ภัย  
ตนเองเลย ตั้งเรื่องราวที่ดิฉันจะเล่าสู่ทุกท่านฟัง ดังนี้

วันหนึ่ง ดิฉันได้รับโทรศัพท์จากหมอต่อ เจ้าหน้าที่ศูนย์สุขภาพ  
ชุมชนโชนสูง ว่า “ป้าตุ่มวันนี้ช่วงประมาณ 5 โมงเย็นอย่าออกไปไหนนะ  
หมอเลิกงานจะไปหาที่บ้าน หมอมีเรื่องจะคุยด้วย” ดิฉันเห็นในใจ สงสัย  
มีไข้เลือดออกแน่เลย



## เรื่องเล่าจากใจ

เย็นวันนั้น หมอตอบได้แจ้งกับฉันว่า “ป้าตุ่มรู้ไหมคะว่าก้อยเข้าโรงพยาบาล” “อืม .....รู้แล้วค่ะ” นี่คือการตอบของฉัน หมอตอบบอกว่า ก้อยตรวจพบเชื้อเอชไอวี ดิฉันหึกในใจ เออแล้วไง ก้อยบอกกับแพทย์ และนักจิตวิทยาว่าต้องการคุยกับป้าตุ่ม เขาไว้ใจป้าตุ่ม “ถ้าป้าตุ่มว่างเข้าไปหาและเยี่ยมก้อยด้วยนะคะ” และคุณหมอก็บอกว่าก้อยหมอช่วยอยู่ติ๊กชาย พร้อมเตียงที่นอนป่วย ซึ่งตอนนั้นแม่แต่แม่ของก้อย ก้อยก็ยังไม่รู้ว่าเกิดอะไรขึ้นกับลูกตนเอง เป็นสิทธิผู้ป่วยเอชไอวี ถ้าผู้ป่วยไม่ประสงค์จะแจ้งญาติหรือผู้ปกครอง ก็จะแจ้งไม่ได้ ดิฉันรีบปากหมอตื้อแต่ก็ไม่ไป เพราะดิฉันคิดว่า เกี่ยวอะไรกับเรา เราแค่อาสา จะช่วยอะไรได้ การดูแลผู้ป่วยติดเชื้อเอชไอวี น่าจะเป็นบทบาทของแพทย์และพยาบาล จนต่อมา ดิฉันได้พบว่า ก้อยออกจากโรงพยาบาลกลับบ้านแล้ว

หลังจากนั้น 2 วันฉันได้รับโทรศัพท์เบอร์แปลกๆ แต่เมื่อรับโทรศัพท์ เป็นเสียงก้อย ร้องไห้ สะอึกสะอื้น พร้อมกับบอกว่า “ป้าตุ่มหนูมีมติจริงๆ หนูไม่รู้จะทำอย่างไร หนูอยากตาย หนูไม่อยากอยู่แล้ว ป้าตุ่มบอกแม่หนูด้วยว่าอย่าเสียใจ หนูทำตัวเอง” ดิฉันตกใจมากถามว่าก้อยอยู่ไหน พอเด็กบอกสถานที่ ดิฉันก็รีบขึ้นมอเตอร์ไซด์ไปทันที เมื่อไปถึง ก้อยวิ่งมากอดดิฉันร้องไห้ สะอื้น ในมือกำเชือกไนลอนไว้ ความรู้สึกของดิฉันตอนนั้น บอกไม่ถูก น้ำตาดิฉันไหลนี้หรือบทบาทหน้าที่ อสม.ของดิฉัน ดิฉันไม่ให้ความสำคัญกับกลุ่ม

ผู้ป่วยนี้เลย เพราะกำแพงของคำว่า “เอดส์” จะจะทำให้ชีวิตเด็กหนึ่งชีวิตเกือบจะพบจุดจบด้วยการผูกคอตาย

ดิฉันนั่งลงคุยกับก๊อวยพยายามปลอบโยนก๊อวยให้เย็นลง เมื่อทุกอย่างสงบดิฉันให้ก๊อวยรับปากว่าจะไม่ทำร้ายตัวเองอีก “ป้าต๋ม จะหาทางช่วย จำไว้หะก๊อวยปัญหาทุกอย่างมีทางออก” ดิฉันพาก๊อวยไปส่งบ้าน คิन्हั้นทั้งคิन्हนอหไม่หลับ คิดว่าทำไมเราใฝ่ฝัน อาสาอยากมาเป็นอสม. อยากช่วยชาวบ้าน แต่พอเด็กต้องการความช่วยเหลือปรึกษา ดิฉันกลับไม่สนใจ รังเกียจว่าเด็กติดเชื่อเอดส์

ดิฉันได้เริ่มหาข้อมูลเกี่ยวกับโรคเอดส์ ปรึกษากिमแพทย์พยาบาล ถึงแนวทางการรักษา แต่ทุกอย่างต้องทำอย่างระมัดระวัง เพราะเป็นเรื่องละเอียดอ่อนมาก ดิฉันเริ่มหาข้อมูลต่างๆ และพาก๊อวยไปตรวจที่โรงพยาบาลเทพรัตน์ เพื่อให้ไกลจากอำเภอโพนสูง ดิฉันพาก๊อวยไปตรวจเลือด หาค่า CD 4 เพื่อเริ่มต้นการรับยาต้านไวรัส และก๊อวยก็ได้รับยาต้านไวรัส ดิฉันต้องโทรคุยกับก๊อวยทุกวันเพื่อกำชับการกินยาให้ตรงเวลา และต้องคอยดูว่าก๊อวยจะป่วยหรือไม่ แต่ก็มึ่สิ่งทำทายดิฉันอีกคือการดูแลผู้ป่วยเอดส์ สังคมครอบครัวสำคัญมาก แต่แม่ก๊อวยยังไม่รู้ว่าลูกเป็นอะไร ดิฉันคุยกับก๊อวยว่าให้แม่รู้ได้ไหม ครั้งแรกก๊อวยไม่ยอม แต่ดิฉันให้เหตุผลต่างๆ จนก๊อวยยอมให้ดิฉันไปคุยกับแม่ วันที่ดิฉันเดินเข้าไปหาแม่ก๊อวยเป็นวันที่ดิฉันใช้สติ สมมติอย่างมากเพราะแม่ก๊อวยรู้จักแต่ดิฉันว่าเป็นอสม. แต่โชคดีที่แม่ก๊อวยยอมให้ดิฉันหนึ่งคุยด้วย ดิฉัน



## เรื่องเล่าจากใจ

พยายามคุยอ้อมไปทั้งแปดทิศ และเมื่อเข้าประเด็น แม่ก็อึ้ง อึ้งหน้าตาไหล ดิฉันได้ยกตัวอย่างแกนนำผู้ติดเชื้อเอชไอวีให้แม่ก็อึ้งฟัง ผู้ป่วยเอชไอวี ใช้น้ำรับเชื้อเอชไอวีแล้วจะต้องตาย และย้ำว่าแม่ก็อยต้องให้ความร่วมมือกับดิฉัน แม่ก็อึ้งตกลง หลังจากนั้นก็เริ่มดีขึ้น โดยมีความรัก ความอบอุ่นจากแม่ และมีดิฉันคอยเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตก็อึ้ง ทุกวันนี้ดิฉันทำหน้าที่รับยาให้ก็อึ้ง ให้กำลังใจก็อึ้ง ก็อึ้งกลับไปเรียนอย่างมีความสุขก็อึ้งมีหน้าตาที่สดใส สุขุขสถานแจ่มใส การเรียนก็อึ้งอยู่ในระดับดีมาก และก็อึ้งจะเอาผลการเรียนมาให้ดิฉันดูทุกครั้ง ก็อึ้งและแม่จะมาหาฉันที่บ้านบ่อยมาก แม่ก็อึ้งเปลี่ยนจากที่ไม่สนใจก็อึ้ง กลับมาใช้ชีวิตแม่ลูกปลาทองไว้ รักก็อึ้ง ดูแลก็อึ้ง และเข้าใจก็อึ้ง นี่แหละ ความรักจากแม่สู่ลูกที่แท้จริง ทุกวันนี้ดิฉันมีความสุข ดิฉันมีพลัง และที่ดิฉันนำเรื่องนี้มาเล่าสู่เพื่อหยา และทุกๆ ท่านฟัง เพราะอยากให้เราทุกคนอสม. อย่าใช้ใครร้ายที่ชาวบ้านกำลังเผชิญ มาเป็นตัวอย่างที่ดีในการดูแลสุขภาพชาวบ้านเลย ซึ่ง ณ วันนั้น ถ้าก็อึ้งผูกคอตายสำเร็จ ก็จะเป็นรอยแผลในใจดิฉันตลอด การทำหน้าที่อสม. กว่าจะสร้างศรัทธา ใช้เวลานานมาก แต่เมื่อเราได้รับศรัทธาจากชาวบ้าน จงรักษาศรัทธาให้อยู่ในจิตใจของชาวบ้านตลอดไป นี่แหละ คือ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อย่างแท้จริง



## รอยยิ้มสุดท้ายของพ่อ

ชัชฎาภรณ์ อิงคสกุลโรจน์

ศิษย์กรรมาชย โรงพยาบาลนครนายก

ลุงบุญมี ชายสูงวัยที่เข้าออกเป็นลูกค้าของเราอยู่เป็นประจำ และครั้งหนึ่งก็เช่นกัน ลุงมาหาเราด้วยอาการลุกลามของเจ้าเนื้อร้าย ลุงเป็นคนไข้อารมณ์ดี บ่อยครั้งที่เราจะเห็นรอยยิ้มบนใบหน้าของลุง ลุงเข้มแข็งเสมอ “สู้ครับหมอ” ลุงมักพูดเสมอ แม้บางครั้งคุณหมอมองจะส่งลุงไปเป็นลูกค้าที่อื่นเพื่อต่อสู้กับเจ้าเนื้อร้าย ลุงก็ไม่ย่อท้อ และทุกครั้งที่มาลุงจะมีสีสาวมาด้วยทุกครั้ง สมใจ สมจิตร สมหมายและสมควร คือ สีสาวของลุง

สมใจ สมจิตร และสมหมาย จะเป็นคนเจียบๆ ไม่ค่อยพูดบุคลิกคล้ายกัน เราจะเห็นพวกหล่อนคุยกันแล้วร้องให้อยู่บ่อยๆ สมควร น้องคนสุดท้ายต้องผิดจากพี่ๆ คล่องแคล่วพูดจาจะฉะฉาน ตัดสินใจแทนพี่ๆ ได้ และครั้งหนึ่งก็เช่นกัน หมอบอกลุงมีก้อนในท้องมันเกิดขึ้นมาใหม่จากการกระจายของเจ้าเนื้อร้ายอันเดิมจากที่อทางเต้านปีสสาวะ แต่ความร้ายกาจของมัน ร้ายยิ่งนัก มันนำพาความทุกข์ทรมานมาสู่ลุงอย่างมาก



“พ่อว่าครั้งนี้พ่อแย่..ไม่รู้ว่าพ่อจะไหวหรือเปล่า...มันปวดทรมานเหลือเกิน” เสียงแหบพร่าของลุงส่งผ่านมาสู่ลูกสาวทั้งสี่ แต่ละคนมีน้ำตาเอ่อคลอเบ้า ทุกคนกำมือลูงไว้แน่น มีเพียงสมควรที่ไม่มีอาการเหล่านี้ “พ่อ...พ่อต้องสู้ ไม่พูดอย่างนี้ เดี่ยวหนูจะไปคุยกับหมอ” จันซึ่งกำลังคิดยาลูกค้ารายอื่นที่อยู่ข้างเตียงลุง รับรู้ได้ถึงความมุ่งมั่นของสมควร

คุณหมอแฉะเวียะมาหาลุงเหมือนดั่งเช่นทุกวัน แต่วันนี้อาการปวดของลุงคุกคามลุงมากขึ้น ทั้งอึดตึงมากขึ้น ผลทางคอมพิวเตอร์บอกว่าก้อนใหญ่ของงอกอยู่ที่ลำไส้เล็กจำเป็นต้องผ่าตัดด่วน ทีมเราปรึกษากันว่าจะดูแลลงอย่างไรดี สี่สาวได้เข้าร่วมปรึกษาด้วย จากการได้พูดคุยกันที่สุดแล้วก็ให้ลุงเป็นผ่าตัดสินใจ

ลุงบุญมีตัดสินใจทำผ่าตัด สี่สาวกังวลกับการผ่าตัดของลุงมากขอปรึกษากันอีกครั้ง “หมอครับ...หมอ ผมอยากให้หมอช่วยอะไรผมหน่อย” เสียงแหบพร่านี้คงและมุ่งมั่น ลุงพยายามที่จะลูงหนึ่งแม้มันจะยากลำบากพร้อมยกมือไหว้ “หมอค่อยกับลูกสาวผมหน่อย..ผมอยากผ่าตัด...มันทรมานครับหมอ มันจะเป็นอะไรก็ได้ให้มันเป็น...ถ้าผมเป็นอะไรผมขอกลับบ้านนะครับหมอ” ความรู้สึกของจันมันอัดแน่นอยู่ภายใน ครั้งนี้จันต้องเป็นสื่อกลางให้กับสี่สาวเสียแล้ว

สี่สาวพร้อมคุยกับจัน ความหวังใฝ่ฝันต่างๆ ส่งผ่านทางความรู้สึก “หมอคะ...หนูจะเอาอย่างที่คุณพ่อต้องการ..เพราะพ่อคงทรมานมานานแล้ว”

การเตรียมผ่าตัดผ่านไประบบอย่างรวดเร็ว ลุงบุญมียกมือไหว้ฉันอีกครั้ง  
“ขอบคุณมากๆ ครับหมอ”

หลังผ่าตัดลุงบุญมีแฉ่ผมใส่ขี้ผึ้ง ลุงคนเดิมกลับมาแล้วเป็นที่น่ายินดี  
ของลูกๆ แต่คุณหมอเรียกสี่สาวมาคุยผลตรวจเจาะเนื้อร้ายมีมะเร็งรุนแรงมาก  
และกระจายไปที่ปอดระยะของมันเป็นระยะสุดท้าย ต่อไปลุงอาจจะ  
เหนื่อยมากขึ้น และไม่รู้ว่าจะอยู่ได้อีกนานเพียงใด การรักษาเพียง  
ประคับประคอง

ลุงดูเหนื่อยมากขึ้นแต่ลุงยังมีรอยยิ้มให้เห็นเสมอ “หมอครับ...  
มาหาผมหน่อย” ลุงร้องเรียกฉันด้วยน้ำเสียงแหบแห้ง “คุณหมอจำ  
ที่ผมบอกได้ไหม ถ้ายิ่งใจผมขอกลับไปบ้านนะ” ฉันรู้สึกได้ถึงความ  
ต้องการของลุง นี่ลุงคงไม่ไหวแล้วสินะ และฉันคงต้องคุยกับสี่สาว  
อีกครั้ง การพูดคุยครั้งนี้พี่ๆ ของสมควรไม่สามารถออกความเห็นได้เลย  
มีเพียงหน้าตาเป็นคำตอบ แม้แต่สมควรก็ไม่สามารถถลันมันไหวได้  
เพราะความต้องการครั้งนี้ของพ่อมันสื่อถึงอะไร หล่อหรือดี ฉันเอื้อมมือ  
สัมผัสสมควร เป็นการส่งผ่านความรู้สึกความห่วงใย เพิ่มกำลังใจ  
เพราะสภาพที่ฉันเห็นคือ สมควรกำลังหมดกำลังใจในอีกไม่ช้า หน้าตาไหล  
เหมือนทำหน้าบ่นหน้าหงายทลาย “ร้องเลยสมควร...ร้องเพื่อชะล้างความทุกข์  
ความอัดอั้นใจใจ...แล้วสมควรคนเก่งจะกลับมา...พี่จะเป็นกำลังใจให้”  
สมควรบีบมือฉันแน่นเหมือนกำลังพยายามเพิ่มแรงใจซึ่งมันกำลังจะมอดลง



“หนูต้องทำอะไรคะหมอ...มีออกซิเจนให้หนูยืมใช้ไหมคะ” อุปกรณ์พร้อมใช้ต่างๆ รวมถึงการประสานเครือข่ายได้ดำเนินการอย่างรวดเร็ว ลุงได้กลับบ้าน รอยยิ้มที่เต็มเปี่ยมไปด้วยความสุขของลุง แม้มันจะไม่สัมพันธ์กับอาการทางกายที่มีให้เห็น “หมอครับขอบคุณมากนะคะครับ” ลุงยกมือไหว้ปลงๆ ขณะที่เปลแบ็นผ่าหน้าพวกเราไป สี่สาวทำตามคำขอของพ่อ แม้ว่าอาการกลับบ้านครั้งนี้จะไม่เหมือนกับทุกครั้งก็ตาม

สภาพลุงน่าจะอยู่ได้ไม่นาน แต่มันคือความต้องการของลุง ความสุขที่หน้าจดจำเกิดขึ้นในใจจากการได้ไปเยี่ยมบ้านลุง แม้ระยะทางค่อนข้างไกลการเดินทางพร้อมพี่เก่าและน้องใหม่มันช่างตื่นเตนกว่าทุกครั้ง พี่จุ่มจิ้มและน้องดาวคือเพื่อนร่วมทาง เราได้รับการต้อนรับเป็นอย่างดี บ้านไม้ชั้นเดียวสภาพกลางเก่ากลางใหม่ ความเป็ฯอยู่แบบพื้นบ้านมีสวนไม้ดอกไม้ประดับ มีชาวบ้านหลายคนออกมาต้อนรับเป็นอย่างดี

“หมอมา..หมอมา” เสียงของสมควรนั่นเอง ภายในบ้านลุงบุญมี หอนพรมมือหลับตา หายใจเบาๆ ครั้ง พยายามปรือตามองพวกเรา สัมผัสสีมือและพยายามกำมือพวกเรา เพื่อแสดงถึงการรับรู้การมาเยี่ยมเยียนของพวกเรา แม้ลุงจะใส่ออกซิเจนไว้ตลอดดูอ่อนเพลีย แต่ใบหน้าดูอิมเอิบ มีเสียงพระสวดให้พร ลุงอยู่ท่ามกลางญาติพี่น้องที่ดูอบอุ่น “หนูทำบุญให้พ่อกันหมอ” สมควรบอก สี่สาวคุยกับเราและ

วันนี้ไม่มีร่องรอยของน้ำตาอีกแล้ว “หมอหนูทำที่พ่อขอมดแล้ว  
ขอขอบคุณหมอมากค่ะ” ความเหนื่อยหายไปที่มีความสุขใจมาแทนที่  
มันคือความสุขใจที่หาซื้อไม่ได้จริงๆ

“หมอคะ...พ่อไปแล้วนะคะ พ่อลืมตามมองพวกหนูแล้วยิ้มให้พวกหนู  
แล้วพ่อก็หลับไปค่ะ” สมควรโศกส่ำหลังจากที่เราได้ไปเยี่ยมผ่าน  
มาแล้วสามวัน “ขอขอบคุณมากนะคะที่ทำให้หนูได้เห็นรอยยิ้มสุดท้าย  
ของพ่อ” ความสูญเสียเกิดขึ้นได้กับทุกคนแต่ถ้าก้าวผ่านมันไปได้ก็จะ  
พ้นทุกข์



ปลายปี 2556 อาการของห้อยเริ่มทรุดลง ภรรยาของห้อย มาปรึกษาว่าจะทำอย่างไรดีที่พี่สาวพี่เขยของห้อยมาเยี่ยมและบอกว่า ถ้าห้อยเสียชีวิตจะพาล้างพะเยาและทำพิธีศพตามหลักศาสนาพุทธ แต่ห้อยบอกกับภรรยาว่าถ้าเขาตายก็ขอตายในศาสนาอิสลาม แม้ภรรยา จะให้เหตุผลจะแก่พี่สาวแต่เขาก็ไม่ฟังเลย ภรรยากลัวว่าเมื่อถึงเวลานั้น คงห้ามเขาไม่ได้...เมื่อเป็นเช่นนี้คงต้องคุยกัน

เมื่อโอกาสมาถึงฉันได้เข้าไปคุยกับห้อยถึงความต้องการนี้ ห้อย บอกว่า “ผมทำพิธีเข้าเป็นคนในศาสนาอิสลามแล้วเมื่อตายก็อยากให้ ตายในศาสนาที่ จัดการตามประเพณีของศาสนาอิสลาม” ฉันจะช่วย ผู้ป่วยและครอบครัวอย่างไรดี ฉันนึกถึงพรบ.สุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550 มาตรา 12 ที่ให้บุคคลสามารถทำหนังสือเพื่อประสงค์ที่จะรับหรือ ไม่รับบริการทางการแพทย์ Living will: ความต้องการครั้งสุดท้าย ของชีวิต ฉันจึงไปหา “ตัวอย่างหนังสือแสดงเจตนาไม่ประสงค์จะรับ บริการสาธารณสุข สุข ในแบบที่ 1” ด้านล่างๆ มีช่องให้เติมความต้องการ ฉันก็เอาหนังสือฉบับนี้ไปให้ห้อยเขียนระบุถึงความต้องการที่จะให้ จัดการกับตัวเองหลังจากเสียชีวิต มีไว้ะอหฺมา่มในหมู่บ้าน และพยาบาล ที่อยู่ในหมู่บ้านเดียวกันเป็นพยาบาล

หลังจากทำหนังสือ 2 วัน ห้อยก็เสียชีวิตอย่างสงบที่บ้าน และ เป็นไปตามที่คาดกัน พี่สาวและพี่เขยที่มาจากบ้านเกิดต้องการที่จะพา ห้อยกลับไปทำพิธีที่บ้านเกิด “หนูคุยกับเขาก่อนแต่เขาไม่ยอมหนูเลย



## เรื่องเล่าจากใจ

ต้องเอาหนังสือที่เขาเขียนความต้องการให้ดู ทางพี่สาวจึงยอม  
หอบหิ้วมาให้มากนะคะที่ให้คำแนะนำให้ทำอย่างนี้”

การที่ผู้ป่วยได้วางแผนการดูแลตนเองล่วงหน้าไว้ ประโยชน์  
ก็เกิดขึ้นกับทุกๆ ฝ่ายที่อยู่ข้างหลัง และผู้ป่วยก็จะได้รับการปฏิบัติตาม  
ที่ต้องการ



## สร้างคุณค่า การตายดี มีศักดิ์ศรี อย่างไร

กัลยา แซ่ซิด

โรงพยาบาลสงขลกา

เมื่อวาระสุดท้ายของชีวิตมาถึง การให้การดูแลที่เรียกว่า “การดูแลแบบประคับประคอง” เป็นการดูแลที่ไม่หวังผลให้หายจากโรค แต่หวังเพื่อให้ผู้ป่วยลดความทุกข์ทรมานจากอาการต่างๆ ที่เกิดขึ้น เพิ่มคุณภาพชีวิตขณะที่ผู้ป่วยยังมีชีวิตอยู่ และสิ่งสำคัญคือผู้ป่วยสามารถเผชิญกับภาวะวิกฤติของชีวิตจากความเจ็บป่วย ยอมรับกับธรรมชาติของชีวิตที่จะเกิดขึ้น และจากไปได้อย่างสงบ นั่นก็คือการทรงคุณค่าและความสง่างามแห่งศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ในการจากไปนั่นเอง

ลุงสั้น ชายไทยมุสลิมวัย 60 ปีที่ไม่เคยมีประวัติเจ็บป่วยและเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลมาก่อนในชีวิต ท่าทางอารมณ์ดี ร่าเริงด้วยจิตใจที่แข็งแรง ถึงแม้เพิ่งจะรับทราบว่าเป็นมะเร็งปอดระยะสุดท้ายที่ว่าจะมีชีวิตอยู่อีกไม่นาน ลุงสั้นยอมรับความจริงกับชีวิตที่จะเกิดขึ้นได้อย่างไม่หวาดกลัว เมื่อแพทย์แจ้งผลการวินิจฉัยและแผนการรักษา ลุงสั้นได้วางแผนการดูแลตนเองล่วงหน้าทันทีว่าจะขอเสียชีวิตอย่างธรรมชาติ ไม่ขอยืดชีวิตด้วยวิธีการใดๆ โดดยไม่ยอมไปรับการรักษาต่อ ทั้งการฉายแสงและเคมีบำบัด ไม่ใส่เครื่องช่วยหายใจ



ไม่ขอปีนหัวใจ ขอลับไปอยู่ที่บ้านกับครอบครัวในช่วงสุดท้ายของชีวิต ทั้งนี้เนื่องจากวิถีแห่งศาสนาอิสลามจะอธิบายด้วยพระประสงค์แห่งองค์อัลลอฮ์ ซึ่งลุงสันได้บอกว่า “อัลลอฮ์เป็นผู้ให้ชีวิตมา เท่าไหนก็เท่านั้น ไม่ต้องไปยึดไว้ “ ครอบครัวของลุงสันทุกคนเคารพในการตัดสินใจของลุงสัน โดยพาลุงสันกลับบ้านตามความประสงค์ในวันรุ่งขึ้น การรักษาจึงยุติลง ทำได้แต่การประคับประคองตามอาการและรอเวลาเท่านั้น ซึ่งในขณะนั้นลุงสันยังไม่ค่อยปรากฏอาการมากนัก มีเหนื่อย เวลาทำกิจวัตรประจำวัน และไอเล็กน้อย แพทย์จึงให้ยาลดที่บ้านตามอาการ จนให้เบอร์โทรศัพท์กับลูกสาวของลุงสันไว้ บอกว่าหากมีอะไรให้ช่วยเหลือหรือปรึกษาให้โทรมาได้ พร้อมกับขอเบอร์โทรของลูกสาวลุงสันไว้เพื่อติดตามเยี่ยมอาการ

ฉันไม่สามารถไปเยี่ยมลุงสันที่บ้านได้ เนื่องจากเป็นผู้ป่วยที่อยู่นอกเขตพื้นที่ จึงได้แต่โทรติดตามเยี่ยมอาการทุกสัปดาห์ ญาติให้ข้อมูลว่าลุงสันค่อยๆ เริ่มอ่อนเพลีย กินอาหารได้น้อยลง และเหนื่อยมากขึ้น ประมาณ 1 เดือนผ่านไป โรคลุกลามไปยังอวัยวะอื่นๆ ทำให้มีอาการปวดศีรษะ หายใจเหนื่อยมากขึ้น

วันหนึ่งลูกสาวของลุงสัน โทรมาแจ้งว่าลูกๆ ได้พาลุงสันมาโรงพยาบาลเนื่องจากทงเห็นความทุกข์ทรมานของลุงสันไม่ได้ แต่ลุงสันขอลับบ้านต้องการเสียชีวิตที่บ้านตามที่เคยพูดไว้ ฉันรีบขึ้นไปเยี่ยมลุงสันทันที พบสภาพลุงสันอ่อนวี้องครวญครางด้วยความ

เจ็บปวด และพูดอยู่ตลอดเวลาว่า “พาป๊ะกลับบ้าน ะ” ทำมกลางญาติ พี่น้องและลูกหลานที่ยืนล้อมรอบเตียง ทุกคนตัดสินใจพาลุงกลับบ้านอีกครั้งตามความประสงค์ โดยในครั้งนี้นี้ฉันเห็นลุงมีอาการหายใจเหนื่อยจึงให้นำเครื่องผลิตออกซิเจนไปใช้ที่บ้านด้วย

สองวันต่อมา ฉันได้โทรติดตามเยี่ยมลุง ญาติให้ข้อมูลว่า ลุงมีอาการปวดหัวมาก กลางคืนนอนร้องครวญครางไม่หลับทั้งคืน ญาติบอกว่าไปซื้อยา Paracetamol มาบดให้กิน แต่อาการก็ไม่ดีขึ้น ฉันคิดว่าจะช่วยเหลือลุงอย่างไรดีในช่วงสุดท้ายของชีวิต ได้ถามลูกสาวว่าหากพามาโรงพยาบาลอีกลุงจะยอมหรือไม่ ลูกสาวบอกว่าลุงไม่อยากไปโรงพยาบาลแน่นอน ขอตายที่บ้าน ฉันจึงโทรปรึกษาคุณหมอบิ่ง ซึ่งเป็นทีมงาน Palliative care ที่ออกไปเยี่ยมบ้านด้วยกันอยู่ตลอด บอกถึงอาการของลุง เพื่อให้ช่วยสั่งยาแก้ปวด และให้ญาติมารับยาที่โรงพยาบาล เมื่อหมอบิ่งรับทราบอาการของลุง ก็ไม่ถามอะไรต่อ บอกทันทีว่า “เย็นนี้หลังเลิกงานเราไปเยี่ยมคนไข้กันนะ” แต่ฉันได้ตัดทาลงว่า “บ้านเขาอยู่ไกล เกือบถึงสะพานพระและก็เข้าไปลึกด้วย” แต่ด้วยจิตวิญญาณของความเป็นหมอ ไม่ย่อท้อแม้ว่าจะไกลแสนไกลสักเพียงใดขอเพียงให้ได้ช่วยเหลือผู้ป่วยก็พอ หมอบิ่งไม่เลิกถามความตั้งใจ “ไม่เป็นไร หมอข้บรรดไปเอง พียาเตรียม OPD card ไว้ละ เตี่ยขอหมอจะแวะไปที่โรงพยาบาลก่อนเพื่อเบิกมอร์ฟีนไปให้คนไข้เลย” ฉันคิดในใจว่า



หมู่บ้านละแวกนั้นเราก็ไม่เคยไป รู้สึกกังวลนิดๆ กับการเดินทางไป  
ลำพังแค่ 2 คนก็เพราะปกติเมื่อเยี่ยมบ้านเราจะไปกันเป็นทีม และมี  
รถโรงพยาบาลพาไป

เย็นวันนั้นแม้เป็นเวลาที่เราที่พระอาทิตย์กำลังจะตกดิน ความมืดใกล้  
เข้ามาทุกขณะ กับระยะทางไปกลับประมาณกว่า 80 กิโลเมตร และ  
เป็นเส้นทางที่ไม่คุ้นเคย เราก็ไม่คิดย่อท้อ หวาดหวั่นภัยอันตรายใดๆ  
เพียงแต่ขอให้ได้ไปดูแลและช่วยบรรเทาความทุกข์ทรมานอย่าง  
แสนสาหัสของผู้ป่วยที่กำลังอยู่ในระยะสุดท้ายของชีวิตให้ได้ จันและ  
หมอปัง ได้เดินทางออกจากโรงพยาบาลไปเวลาห้าโมงกว่าๆ พร้อมทั้ง  
เปิกยามอร์ฟีนไปด้วย เราไปถึงบ้านของลุงสั้นเป็นเวลาที่มีตพอติ  
ขณะเดินทางไปจันได้โทรศัพท์ต่อลูกสาวของลุงสั้นเพื่อถามทางตลอด  
เนื่องจากเป็นเส้นทางที่ซับซ้อน ออกไปไกลจากถนนสายหลัก  
เมื่อไปถึงที่บ้านของลุงสั้น พบว่าลุงสั้นนอนหงาย อยู่บริเวณห้องรับแขก  
ตะแคงหันหน้าเข้าฝาผนัง ได้รับออกซิเจนจากเครื่องผลิตออกซิเจนที่  
จันให้ไป หายใจแรง และเหนื่อย ได้ยินเสียงครวญครางออกมาเบาๆ  
จันและหมอปัง ได้เข้าไปนั่งใกล้ๆ พร้อมกับสัมผัสผิ้อ และเรียกชื่อ  
ลุงสั้นเบาๆ “หะๆ คุณหมอจากโรงพยาบาลสงขลามาเยี่ยมหะคะ”  
ลุงสั้นลืมตาขึ้นหันหน้ามาพร้อมยกมือไหว้ทันที นั่นแสดงว่าลุงสั้นยังมี  
สติสัมปชัญญะดีอยู่ หลังจากนั้นหมอปังได้ตรวจร่างกาย พูดคุยถามถึง  
อาการของลุงสั้นจากตัวลุงสั้น และญาติ แนะนำเรื่องยากับลูกสาว และ

บอกลุงสั้นว่า “หวัะกินยาแก้ปวดที่หมอเอามาให้หะ จะได้หายปวดหายเหี่ยวและหลับได้” พร้อมกับยกขวดยามอร์ฟีนรินยาใส่ช้อนป้อนให้ลุงสั้น ลุงสั้นพยายามอ้าปากรับยาแก้ปวดที่หมอป้อนให้ 2 ช้อนชา ด้วยสีหน้าและแววตาที่สดชื่นไม่เหมือนกับคนที่มีอาการเจ็บปวดเลย

ขณะที่ฉันและหมอปิงเข้ามาเยี่ยมลุงสั้น มีญาติ และเพื่อนบ้านในละแวกนั้นเข้ามาทักเฝ้าบ้าน ทุกคนมาช่วยกัน ฝ้าดูแลลุงสั้นทุกคืน ฉันแสดงให้เห็นได้ว่า ถึงแม้ลุงสั้นจะมีความทุกข์ทรมานทางกายแต่ลุงสั้นก็มีความสุขทางจิตใจที่มีญาติพี่น้องห้อมล้อมให้การดูแลและให้กำลังใจ อยู่ตลอดเวลา ฉันและหมอปิงนั่งรอดูอาการลุงสั้นอยู่พักใหญ่จนเห็นลุงสั้นเริ่มสงบ และหลับได้ ฉันและหมอปิง จึงขอตัวเดินทางกลับเพราะเป็นเวลาเกือบ 2 ทุ่มแล้ว โดยลูกสาว ลูกชาย ภรรยา และญาติๆ ลุงสั้นประมาณ 10 กว่าคนเดินออกมาส่งที่รถ พร้อมยกมือไหว้และกล่าวขอบคุณซ้ำแล้วซ้ำเล่าจนเราออกรถ

วันรุ่งขึ้นฉันได้โทรไปถามอาการลุงสั้น ลูกสาวตอบด้วยน้ำเสียงสดใสและพูดว่า “หลังจากที่คุณหมอมานำยาให้กินแล้ว ป๊ะหลับได้ไม่ร้องครางแล้ว ขอขอบคุณพี่ๆที่พาคุณหมอมานำยา ป๊ะฝากบอกขอบคุณหมอมากๆ เลยกี่ช่วยป๊ะ” เมื่อฉันได้ยินคำบอกเล่าของลูกสาวลุงสั้น ฉันรู้สึกภูมิใจว่าอาการที่ได้ไปเยี่ยมผู้ป่วยกับหมอปิง ในครั้งนี้เกินคุ้ม เราได้ช่วยเหลือเพื่อมนุษยชนหนึ่งให้พ้นจากความทุกข์ทรมาน ในช่วงสุดท้ายของชีวิต และดีใจที่ครอบครัวของลุงสั้นสามารถผ่อนคลาย



## เรื่องเล่าจากใจ

ความเครียดลงจากการเห็นความทุกข์ทรมานของคนที่คุณรักลงได้

เช้าวันต่อมา ลูกสาวลุงสั้นได้โทรมาแจ้งว่าลุงสั้นเสียชีวิตแล้วอย่างสงบ ไม่มีอาการทรมานทรมาย จากความเจ็บปวด โดยจากไปเหมือนการนอนหลับ ซึ่งอาการปวดถูกระงับได้เป็นอย่างดี ด้วยยามอร์ฟีนที่คุณหมอให้ลุงสั้นในคำคืนนั้น ลุงสั้นได้ก้าวผ่านช่วงเวลาสุดท้ายแห่งชีวิตได้อย่างสงบ ในท่วงท่าที่สง่างามสมศักดิ์ศรีของความเปี่ยมมนุษย์ตามความประสงค์ที่วางไว้ ท่ามกลางครอบครัวและญาติมิตรที่อยู่รอบข้างอย่างอบอุ่น ขอให้ดวงวิญญาณของลุงสั้นไปสู่สุคติภาพ

หลังจากที่ลุงสั้นเสียชีวิตไปแล้ว ญาติของลุงสั้นเมื่อเข้ามาเยี่ยมญาติพี่น้องที่โรงพยาบาล จะโทรและแวะเวียนมาหาฉันเป็นประจำ รวมทั้งไม่ลืมที่จะถามถึงและฝากขอบคุณหมอปิงทุกครั้ง ที่สำคัญเขาได้กล่าวถึงความมีน้ำใจอันงดงามของคุณหมอคนที่กับญาติๆ ของเขาตลอดมา



## ฉันดีใจที่มีเธอ

\*\*\* ในอุปสรรคที่มากมาย ในความหวาดหวั่นที่ถ่วงวาย และ  
อนาคต ในปัจจุบัน และอดีตในความเป็นจริงที่ต้องเจอ แต่ยังมีชีวิต  
ยิ่งผ่าน ยิ่งได้พบ ยิ่งเจอกลับทำให้ฉันยิ่งคิดในใจ ฉันดีใจที่มีเธอ  
ฉันดีใจที่เจอเธอ เธอคือกำลังใจเดียวที่มี ไม่ว่าจะหนักหน่วงๆ ฉันดีใจ  
ที่มีเธอ แม้จะต้องพบอะไร แต่ฉันรู้ และฉันอุ่นใจ ว่าฉันนั้นจะมีเธอ  
อยู่ตรงนี้ \*\*\*\*

ฉันได้รู้จักเพลงนี้ และฟังเพลงนี้ครั้งแรก จากผู้ปวยคนแรกที่  
ฉันเข้าไปดูแล เมื่อฉันได้รับตำแหน่งพยาบาลผู้ประสานงานการดูแล  
ผู้ปวยแบบประคับประคองของโรงพยาบาล หองบอลเด็กหนุ่มจาก  
จังหวัดพะเยาวัย 20 ปี จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีอาชีพช่วยครอบครัว  
ทำงานรับเหมาก่อสร้าง ได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นมะเร็งเม็ดเลือดขาว  
ชนิดเฉียบพลัน



## เรื่องเล่าจากใจ

บอสนั่งอยู่บนเตียงผู้ป่วยในห้องแยกโรค เนื่องจากมีภาวะของ ภูมิคุ้มกันต่ำ และมีห้องผู้หญิงหน้าตาน่ารัก ชื่อห้องมายด์ ห้องเฝ้าอยู่ข้างเตียง บอสนะหน้าว่าเป็นแฟนสาว บอสรูปร่างพอม สีสผิวขาวซีด ฉันเข้าไปทักทายบอส พูดคุยแนะนำตัว การดูแลเด็กหนุ่มวัยรุ่น ที่มีความหวังต่อการมีชีวิตอยู่ มันช่างยากเหลือเกิน ฉันแนะนำตัว บอสหันมาทางฉันแต่สายตามองผ่าน จึงรู้ว่าบอสมองไม่เห็น พยาบาลบอกว่าบอสร้องไห้ตลอด เมื่อฉันถาม บอสบอกว่า “ผมกลัวตาบอดครับ ผมกลัวจะมองไม่เห็น หมอบอกว่ามันจะดีขึ้นแต่ต้องใช้เวลา” ฉันถามบอสว่า เวลาบอสมีปัญหาต่างๆ บอสทำอย่างไรให้ตนเองมีพลัง มีกำลังใจ บอสตอบว่า “ผมฟังเพลงครับ ฟังรู้จักใหม่ เพลงฉันดีใจที่มีเธอของบอย โกสิยพงศ์ครับ” บอสนำโทรศัพท์มาและเปิดเพลงนี้ให้ฟัง เมื่อเพลงจบลง ฉันพูดไม่ออก ฉันพลาดเพลงนี้ไปได้อย่างไร ทั้งความหมายของเนื้อเพลง ทำนอง น้ำเสียงของคนร้อง มันเพราะมาก ฉันจึงถามว่าเพลงนี้หมายถึงใคร บอสชี้ไปที่ห้องมายด์ “ผมฟังเพลงนี้ทุกวันครับเวลาที่ผมท้อ” ฉันจับมือบอสส่งกำลังใจให้ และบอกว่า “ฉันเราฟังเพลงนี้อีกรอพบนะ”

ขณะที่ห้องคุยกับบอส ฉันเหลือบไปเห็นหมวกนิรภัยสีดำซิดีเต็มใบที่วัยรุ่นชอบใช้กันวางอยู่ตรงมุมห้อง จึงได้รู้ว่าก่อนที่มาขอรับการรักษา บอสขับรถจักรยานยนต์มาจากอำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา เพื่อมาพบแพทย์ตามนัดที่โรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์ ซึ่งเป็นระยะทางประมาณ 100 กิโลเมตร แสดงว่าบอสมีสุขภาพที่แข็งแรง

ก่อนมาหาโรงพยาบาล แต่ตอนนั้นบอสนอนหายใจเหนื่อย ช่วยเหลือตัวเองได้เหนื่อย มะเร็งเม็ดเลือดที่รักษาไม่ตอบสนองต่อยาเคมีบำบัด และอยู่ในภาวะคุกคามต่อชีวิต บอลและครอบครัวยังไม่รู้ถึงข่าวร้ายอันนี้ เนื่องจากช่วงเวลาที่แพทย์มาตรวจเยี่ยมอาการ แม่ของบอลกลับไปบ้าน ฉันจึงบอกบอลว่าตอนเย็นจะมาเยี่ยมอีกครั้งเพื่อมาพบครอบครัวของบอล และเย็นวันนั้นฉันมาเยี่ยมบอลอีกครั้ง แต่ไม่พบแม่ของบอลเนื่องจากรถโดยสารหมดแม่จึงกลับมาโรงพยาบาลไม่ได้

เช้าวันต่อมา ฉันได้ไปเยี่ยมบอลพร้อมซื้อขนมไปฝาก วันนั้นบอลสีหน้าสดชื่นขึ้น ฉันตัดสินใจโดยมีเพื่อนมาตัดใจให้ บอลมีไข้และหายใจเหนื่อยมากขึ้น ฉันถามบอลว่าตอนนั้นบอลอยากทำอะไรที่สุด บอลบอกว่าอยากให้พ่อกับแม่มาอยู่ด้วย ตอนเย็นฉันมาเยี่ยมบอลอีกเพื่อรอพบแม่ของบอล รออยู่ไม่นานฉันก็ได้พบแม่ของบอล แม่ของบอลอายุแก่กว่าฉัน 7 ปี ดูเกรงใจฉันมาก ผู้ป่วยและญาติในจังหวัดฉันจะให้ความเคารพในบุคลากรทางการแพทย์มาก แม่บอลเล่าให้ฟังว่า แม่ต้องกลับไปที่บ้านเพื่อไปทำธุระเรื่องการเกณฑ์ทหารให้บอล พ่ungsี้สัสดีบอกว่าต้องเอาผู้ช่วยไปด้วย เพื่อที่เขาจะออกใบรับรองการยกเว้นการเกณฑ์ทหารให้ตลอดชีวิต ฉันบอกกับแม่ของบอลว่า อาการของบอลตอนนี้คงไปไม่ได้ ไม่ต้องห่วงพ่ungsี้ฉันจะโทษคุยกับสัสดีให้เอง และบอกแม่บอลว่า “น้องบอลบอกว่าอยากให้พ่อกับแม่มาเยี่ยม”



แม่บอสน้ำตาไหลและเล่าระบายความในใจว่า ตั้งแต่บอป่วย แม่เดินทางมาเฝ้าบอต้องยืมสร้อยของคนข้างบ้านไปจำหน่าย แต่ตอนหီး เภาจะเอาสร้อยเส้นนั้นไปขอสาวแต่งงาน แม่จึงต้องกลับไปยืมเงินเพื่อที่จะไถ่ทองออกมา หลังจากฉันนั่งฟังแม่ของบอเล่าจนหมดทุกเรื่อง ฉันจึงแจ้งเรื่องโรคของบอที่ไม่ตอบสนองต่อการรักษา แม่ได้โทรแจ้งให้พ่อของบอมาที่โรงพยาบาลพร้อมกับน้องสาวในคืนนั้น ก่อนกลับฉันรู้ว่าบอมีอาการคงแยะลงตอกลางคืนนี้แน่ๆ ฉันจึงเข้าไปจับมือของบอเพื่อส่งกำลังใจไปให้ และพูดกับบอว่า “พี่กลับบ้านก่อนนะ ก่อนนอนสวดมนต์อะระหังสัมมาอะระหังเป็ญกำลังใจให้” บอได้พยักหน้า และบอกว่า “ขอบคุณครับ”

วันที่ 1 เมษายน 2558 เป็นวันข้าราชการ เวลาประมาณหกโมงเช้า ฉันรับโทรศัพท์หมายเลขแปลกๆ ฉันได้ยินปลายสายบอกว่า “พี่เอ้คะ บอไปสบายแล้วนะคะ” เป็ญเสียงของห้องมายด์แพนของบอ และห้องพยาบาลหัวหน้าเวรได้ส่งไลน์มาแจ้งว่า บอเสียชีวิตแล้ว กลับไปอย่างสงบ ฉันรีบเปลี่ยนชุดพยาบาลมาทำงาน ได้ไปพบครอบครัวของบอ พ่อ แม่ น้องสาว ประโยคแรกที่พ่อของบอพูดกับฉัน บอกว่า “คุณพยาบาลครับขอบคุณมากนะครับ ผมได้มีโอกาสมาพบลูกชายของผม ลูกชายผมตายวันดีนะครับ ตายวันที่ 1 เมษายน วันข้าราชการด้วย” ฉันได้ฟังอย่างนั้นก็รู้ว่าพ่อของบอยอมรับกับการเสียชีวิตของลูกชาย แม่ของบอบอกฉันว่า บอเหมือนหลับไปเฉยๆ

สองวันที่ได้ไปดูแลห้องบอล ฉันรู้ว่าปัญหาของผู้ป่วยระยะสุดท้ายมีมากมาย แต่อย่างไรก็ตามผู้ป่วยรายแรกที่ฉันร่วมดูแล พบว่าผู้ป่วยได้เสียชีวิตท่ามกลางคนที่รัก เหมือนดังเพลง ฉันดีใจที่มีเธอ ฉันดีใจที่เจอเธอ เธอคือกำลังใจเดียวที่มี ไม่ว่าจะหนักหน่วง ฉันดีใจที่มีเธอ แม้จะต้องพบอะไร แต่ฉันรู้ และฉันอุ่นใจ ว่าฉันนั้นจะมีเธออยู่ตรงนี้...



## คนที่อยู่หรือผู้ที่จาก

ศุจิพร บัวชื่น

หอผู้ป่วยเฉลิมพระเกียรติ 7 แห่งอ ฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลศิริราช

“คนที่อยู่หรือผู้ที่จากใครกันหนอที่ทราบ?” ชีวิตของฉันเริ่มต้นขึ้นในโลกของการเกิด เบ่งบาน มีความสุขตามวัยที่เจริญเติบโต ช่วงต้นของชีวิต แห่หนอนอยากหยุดเวลาแค่เท่านี้ แต่ทุกอย่างต้องก้าวเดินตามกาลเวลา เมื่อฉันได้เป็นพยาบาลเต็มตัวและได้เรียนรู้อีกโลกหนึ่งนั่นคือโลกของการแก่ การเจ็บ และความตาย คนไข้ของฉันผู้ที่อยู่ในช่วงสุดท้ายของชีวิตฉันจะดูแลพวกเขาให้ดี

ลุงและป้าเป็นคำเรียกคนไข้และญาติที่ทั้งคู่อนุญาตให้ทีมพวกเราเหล่าพยาบาลใช้เรียกแทน ทั้งสองจึงมีโอกาเข้ามาเข้ารับการรักษา เนื่องจากลุงเป็นโรคมะเร็งกระเพาะปัสสาวะระยะสุดท้ายและมีปัสสาวะเป็นเลือดจึงต้องสวนล้างกระเพาะปัสสาวะอย่างต่อเนื่อง (Catheter and bladder irrigation) ผลจากการตรวจวินิจฉัยเอกซเรย์คอมพิวเตอร์พบมะเร็งกระจายไปยังตับและกระดูกแล้ว การรักษาเป็นเพียงการรักษาแบบประคับประคอง แต่ถึงอย่างนั้นลุงก็ยังคงมีความหวังว่าอาการจะดีขึ้นจนสามารถกลับไปอยู่บ้านในช่วงวาระสุดท้ายของชีวิตได้ จึงปฏิบัติตามแนวทางการรักษาของแพทย์เป็นอย่างดี แต่ก็ไม้อาจ



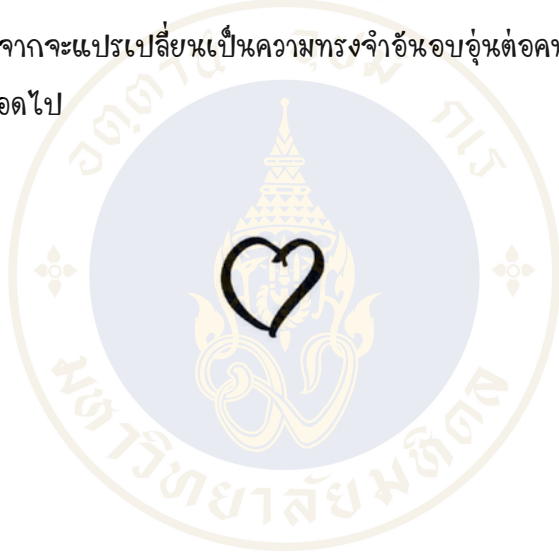


จนป่าคั่นเคย ไว้ใจและระบายความทุกข์กับพวกเรา ทำให้ฉันรู้ว่าบ้านป่าและลุงอยู่ต่างจังหวัด ป่าต้องมาขออาศัยอยู่กับคนรู้จักในกรุงเทพมหานคร จะออกบ้านและเข้าบ้านแต่ละครั้งต้องรอเจ้าของบ้านเปิดประตู บางครั้งป่าเหนื่อยมากๆ จนร้องไห้ พวกเราต้องให้กำลังใจและช่วยด้านอื่นๆ เท่าที่จะช่วยได้

คืนที่ฝนตกโพรยปรายพร้อมกับลมหายใจที่โรยริน “ช่วงสุดท้ายของชีวิตขอให้ไปอย่างสงบไม่ต้องป้อนหัวใจหรือใส่เครื่องช่วยหายใจใดๆ” นี่คือการสวดท่ายของลุงผู้เข้มแข็ง ป่าสะดุ้งตื่นสะอื้นให้ “คุณป่าเป็นอะไรคะร้องไห้ทำไม” นี่เป็นคำถามของฉันพยาบาลเวรตึกคืนนั้น คำตอบของป่าที่หอนเฝ้าลุงทั้งคืนทำให้ฉันประหลาดใจมาจนทุกวันนี้ “ป่าฝันว่าลุงเก็บเสื้อผ้าและมาลาป่า” บทเพลงเปิดกล่อมลุงบนหัวเตียงลอยมา “ใจจะขาดแล้วเอย” เป็นบทเพลงใจจะขาด ของคุณเศรษฐรยิ่งทำให้ป่าร้องไห้หนักกว่าเดิม ฉันได้แต่ยื่นจับมือป่าเป็นการปลอบโยน ในขณะที่นั้นสัญญาณชีพของลุงยังคงที่ ป่ารีบลงไปใส่บาตรและขึ้นมาเช็ดหน้าให้ลุงเป็นครั้งสุดท้าย รุ่งเช้าวันใหม่ของใครหลายคนและเป็นวันที่ป่าจะต้องเริ่มต้นใช้ชีวิตโดยไม่มีลุง ลุงผู้เข้มแข็งจากไปอย่างไม่มีวันกลับ เราให้ป่าได้กล่าวลาครั้งสุดท้ายและนำร่างลุงกลับไปประกอบพิธีตามหลักศาสนาต่อไป

ขอบคุณคุณลุงและคุณป่าที่ทำให้ฉันได้เรียนรู้ เมื่อก่อนนั้นฉันจะให้ความสำคัญกับคนไข้ระยะสุดท้ายเป็นหลัก แต่เรื่องราวนี้ทำให้

ฉันต้องหันกลับมาใส่ใจครอบครัวของคนไข้ด้วย เพราะไม่ว่าจะเป็นคนไข้หรือครอบครัวต่างต้องการการดูแลและกำลังใจไม่แพ้กัน ทุกเรื่องราวทุกเหตุการณ์ทำให้เราได้เรียนรู้ และปรับใช้ให้เหมาะสม ปากลับไปอยู่บ้านที่ต่างจังหวัดติดกับบ้านญาติของป้า โดยมีหลานแะมาเยี่ยมเยียนไม่ขาด ฉันหวังว่าวันหนึ่งความเศร้าโศกของคนที่อยู่อันมีต่อผู้ที่จากจะแปรเปลี่ยนเป็นความทรงจำอันอบอุ่นต่อคนรักที่ไม่มีวันกลับตลอดไป



## ประทับใจประทับใจแม้ว่าไม่รู้สีกตัว

กาญจนา มิตตาทนทักสกุล

หอผู้ป่วยอุบัติเหตุ 3 สามัญ ฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลศิริราช

ในฐานะบุคลากรกรหน่วยอุบัติเหตุ การช่วยให้ผู้ป่วยรอดชีวิตเบื้องต้น คือเป้าหมายหลักของเรา แต่การที่เค้าน่าจะพึ่งหายได้แค่ไหนนั้นเป็นเรื่องของความรุนแรงจากการบาดเจ็บและการรอดจากโรคแทรกซ้อนที่เข้ามาเยือนเป็นระยะๆ ตลอดการฟื้นฟูหายของผู้ป่วย ซึ่งสุดท้ายปลายทางของหลายๆ คนก็จะจบลงที่การเสียชีวิตในหอผู้ป่วย ดังเช่น ลุงหนู

คุณลุงหนูอายุ 59 ปี เป็นคุณครูสอนดนตรี ประสบอุบัติเหตุข้อมือขวาหักไขว้กระดูกหักซี่ แพทย์วินิจฉัยว่า มีการบาดเจ็บเลือดออกใต้เยื่อหุ้มสมอง แกร็บบที่ห้องฉุกเฉิน ไม่รู้สีกตัว จึงต้องใส่ท่อช่วยหายใจ และหอรักษาตัวที่หอผู้ป่วยไอซียูอุบัติเหตุเป็นระยะเวลา 2 เดือน ในขณะที่อยู่ไอซียูจากภาวะเลือดออกในสมองของผู้ป่วยควรได้รับการผ่าตัดแต่เนื่องจากผลเลือดการทำงานของไตและตับผู้ป่วยผิดปกติ ผู้ป่วยจึงต้องได้รับการล้างไตก่อนจึงสามารถทำการผ่าตัดได้ และจากที่ผู้ป่วยใส่ท่อช่วยหายใจและใช้เครื่องช่วยหายใจนานจึงต้องทำผ่าตัดเจาะท่อหลอดลมคอด้วย

เวลาผ่านไป 2 เดือนที่ไอซียู ระดับความรู้อีกตัวของผู้ป่วยคงที่ คือ ลืมตาเมื่อเรียก แขนขาซ้ายขยับได้เล็กน้อยเมื่อเจ็บ แขนขาขวาอ่อนแรง ไม่ทำตามสั่ง ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ แผนการรักษาเปลี่ยนแปลงไม่มาก แพทย์จึงให้ย้ายมาหอผู้ป่วยอุบัติเหตุ 3 สามัญวินิจฉัยในสภามะเร็งที่หอผู้ป่วยนี้ ได้มีโอกาสดูแลคุณลุงต่อไปอีก 3 เดือนผู้ป่วยยังคงช่วยเหลือตนเองไม่ได้ และไม่สามารถหย่าเครื่องช่วยหายใจได้ด้วย มีภาวะแทรกซ้อนคือการติดเชื้อในร่างกายทั้งหมด 9 ครั้ง ต้องได้รับยาฆ่าเชื้อที่แรงขึ้นเรื่อยๆ ตลอดการรักษาได้มีโอกาสประสานให้ญาติและแพทย์พบกันเพื่อวางแผนการรักษา ร่วมกับเจ้าหน้าที่พยาบาลหลายครั้ง โดยครั้งสุดท้าย ผู้ป่วยไข้สูงมาก ชีพจรเต้นเร็ว ญาติซึ่งเป็นภรรยาเป็นผู้ตัดสินใจว่าขอเลือกการรักษาแบบประคับประคอง ขอเลือกสถานที่ถึงแก่กรรมคือโรงพยาบาล ไม่ขอรับยาฆ่าเชื้อหากผลลัพธ์ไม่ได้ทำให้ผู้ป่วยฟื้นหายมากขึ้น ไม่ขอรับยากระตุ้นหัวใจ หากหัวใจหยุดเต้นไม่ประสงค์กอดหัวใจ ปฏิเสธการให้สารน้ำ ไม่เจาะเลือด หากไม่ช่วยให้อาการดีขึ้น และประสงค์ขอยาช่วยให้ผู้ป่วยไม่ทุกข์ทรมานทั้งหมดนี้เป็นการวางแผนการรักษาครั้งสุดท้ายร่วมกับญาติ

เพื่อให้เป็นไปตามแผนที่วางร่วมกัน ทางหอผู้ป่วยจึงได้วางแผนการพยาบาลเพื่อให้ผู้ป่วย และญาติไม่กังวล จากตาที่หลับไม่สนิท ซึ่งญาติกังวลว่าอาจเป็นเพราะผู้ป่วยมีห้วง พยาบาลจึงอธิบายว่าเกิดจากไข้มาบริเวณเปลี่ยนตาลดลงทำให้ตาปิดไม่สนิท แล้วขอยาป้ายตา



## เรื่องเล่าจากใจ

จากแพทย์มาป่วยให้ผู้ป่วยตาจะดูไม่แห้ง ญาติคิดว่าอยากช่วยให้ผู้ป่วยไม่ทุกข์กังวล จึงอนุญาตให้ญาติผู้ป่วยนิมนต์พระภิกษุมารับสังฆทานที่หอผู้ป่วย หลังจากนั้นอีกไม่กี่วันผู้ป่วยเริ่มรับประทานอาหารไม่ได้ มีอาหารที่ให้ทางสายเกลือค่างตลอด แพทย์จึงตัดสินใจงดน้ำและอาหาร และต่อสายให้อาหารลงถุงเพื่อลดอาการแสบอึดอัดท้อง เมื่อได้พบกับภรรยาและบุตรผู้ป่วยจึงได้อธิบายให้เข้าใจว่าขณะนี้ระบบการย่อยอาหารของผู้ป่วยกำลังจะหยุดทำงาน การงดน้ำและอาหารจะช่วยให้ผู้ป่วยสุขสบายขึ้นจากการไม่แสบอึดอัดท้อง แต่ทั้งนี้ไม่ได้เป็นการเร่งให้ผู้ป่วยเสียชีวิตเร็วขึ้น เมื่อได้รับฟังดังนั้นภรรยาและบุตรเข้าใจระยะเวลาของโรคมากขึ้น

จากการที่ผู้ป่วยนอนบนเตียงนาน 5 เดือน มีการติดเชื้อหลายครั้ง และร่างกายซูบผอมลง แม้ว่าจะให้การพยาบาลเพื่อป้องกันแผลกดทับแล้วอย่างดี แต่ผู้ป่วยก็มีแผลกดทับที่ลิกระดับ 3 บริเวณก้นกบ และสะโพกทั้ง 2 ข้าง มีกลิ่นเหม็น และมีสิ่งคัดหลั่งขี้มูกมากและจากการต้องทำแผลบ่อยๆ จำเป็นต้องใช้วัสดุทำแผลที่เบิกไม่ได้หลายชนิดร่วมด้วย ญาติต้องเสียส่วนเกินสิทธิที่หักส่งกัก ทุกเดือน มากกว่า ๘,๐๐๐ บาท ต่อเดือน ทางที่มพยาบาลจึงได้ประสานกับหน่วยสังคมสงเคราะห์เรื่องการลดหย่อนค่าใช้จ่าย ซึ่งได้รับความอนุเคราะห์เป็นอย่างดี โดยให้ญาติจ่ายเพียง 3,๐๐๐ บาทต่อเดือนเท่านั้น ภรรยาและบุตรผู้ป่วยรู้สึกขอบคุณเป็นอย่างมาก

ในที่สุดวาระสุดท้ายก็มาถึงผู้ป่วยจากไปอย่างสงบหลังจากได้รับการช่วยเหลือชีวิต ณ ที่เกิดเหตุ แต่ต้องต่อสู้กับภาวะแทรกซ้อนตลอดระยะเวลา 5 เดือนภายใต้การพยายามยื้อชีวิต ประคับประคองชีวิต และช่วยให้สุขสบายที่สุด เท่าที่ทีมผู้รักษาจะประเมินได้จากผู้ป่วยที่ไม่รู้สึกรัดตัว

ในจำนวนผู้ป่วยที่ต้องเสียชีวิตจากอุบัติเหตุ ผู้ป่วยจำนวนหนึ่งเสียชีวิต ณ ที่เกิดเหตุ แต่ก็มีผู้ป่วยอีกบางส่วนที่เราสามารถช่วยเหลือชีวิต ณ ที่เกิดเหตุ แต่สุดท้ายก็ต้องมาเสียชีวิตเนื่องจากความรุนแรงของโรคและภาวะแทรกซ้อนที่ตามมาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้อีกหลายเดือนที่โรงพยาบาล มีหลายคนเป็นผู้ป่วยบาดเจ็บสมองที่ไม่รู้สึกรัดตัว ไม่สามารถบอกความต้องการใดๆ ได้ และเราก็มหาพยาบาล ในฐานะผู้อยู่ใกล้ชิดผู้ป่วยที่สุด เป็นคนสำคัญที่นำองค์ความรู้ในการดูแลแบบประคับประคองมาประยุกต์ใช้ให้ผู้ป่วยและญาติได้รับประโยชน์ โดยให้ผู้ป่วยจากไปอย่างสบาย ญาติไม่หวนคลายใจสงบ



## พลังแห่งรักในวาระท้ายแห่งชีวิต

สถิล ศรีตังกิ่ง

โรงพยาบาลสุราษฎร์ธานี

“คุณหมอคะ คุณหมอช่วยลดยาแก้ปวดที่กำลังให้แม่อยู่ตอนนี้  
ได้ไหมคะ คือน้องชายหนูกำลังเดินทางมาจากต่างจังหวัดคะ หนูคิดว่า  
ถ้าหนูเป็นแม่ แม่ต้องยอมปวดบ้างเพื่อที่จะได้ตื่นมาเจอกับลูกๆ หลานๆ  
อีกครั้ง ก่อนที่แม่และพวกเราจะไม่มีโอกาสทำอย่างนี้อีกแล้ว”  
เป็นเสียงของหญิงสาววัย 30 ปีที่กำลังยืนอยู่ข้างเตียงแม่พูดขอร้องด้วย  
น้ำเสียงที่สั่นเครือ น้ำตาคลอเบ้าด้วยแววตา มีขอร้อง.....มีสิ่งเล .....

แต่ขณะเดียวกันเหมือนเธอมีความหวังกับสิ่งที่เธอพูดน่าจะเกิดได้จริง  
ใช้แล้วเธอคือลูกสาวของคุณป้าดอกไม้ หญิงวัยชราอายุ 74 ปี ที่แพทย์  
วินิจฉัยว่าเป็นมะเร็งในระยะท้าย คุณป้าดอกไม้นั่งมาอยู่ในหอผู้ป่วย  
พิเศษ 210/2 อาคารเฉลิมพระเกียรติ โรงพยาบาลสุราษฎร์ธานี ด้วยอาการ  
ปวดบริเวณช่องท้อง ผอม อ่อนเพลีย ใบหน้าซูบซีด ดวงตาเศร้าหมองมอง  
ท้องบวมโต ที่สำคัญคุณป้ามีอาการหอบร่วมด้วย

แพทย์ได้ให้การรักษาอาการเหนื่อยหอบและอาการปวดด้วยการ  
ให้ยามอร์ฟีนเพื่อลดอาการ คุณป้าดูสงบลง และเงิบจนหน้าใจหาย

ความตื้นโพลหิตค่อนข้างต่ำ แต่หน้าเสียง สีหน้า แววตาและน้ำตาของ บุตรสาวที่ได้เฝ้ากับข้าพเจ้า แม้เสียงไม่ดัง แต่วาเสียงนั้นสะเทือนใจ ไปถึงหัวใจข้าพเจ้ายิ่งนัก มีคุณค่าในความรู้ทางวิชาการและประสบการณ์ ที่ผ่านมา

ผู้ป่วยจะตื่นขึ้นมา จริงหรือ? เป็นคำถามที่เกิดขึ้นว่าในใจ ข้าพเจ้า ข้าพเจ้าสูญเสียแม่ด้วยโรคหัวใจกระทันหัน ณ ตอนนั้น แม้ 1 วินาทีเราก็อยากให้แม่ได้ลืมตามาดูเราและลูกๆ ทุกคน แต่ไม่มีโอกาสเห็น แล้วคุณป้าผู้หີลละ?

ณ นาทีนั้น ข้าพเจ้าไม่ได้คิดเรื่องอะไร? ไม่อะไร? ผิดหรือถูก ข้าพเจ้าพูดแต่เพียงว่า “พี่เข้าใจความรู้สึกของลูกๆ ขณะเดียวกันพี่ก็ หึกถึงห้วงอกคนที่เป็แม่ในเวลาเดียวกัน จากความรู้และประสบการณ์ ผ่านมา อากาณคุณป้า ณ เวลานี้ เป็นอากาณของคนป่วยระยะท้าย ที่อาจจะอยู่กับเราได้ไม่นาน แต่พี่จะทำตามทีลูกๆ ขอ พี่จะรายงาน คุณหมอให้คะ”

บรรยากาศในห้องของผู้ป่วยดูเงียบสงบ เงียบจนคล้ายได้ยิน เสียงหัวใจของตัวเองเต้น ตวงตาหลายคู่จ้องดูข้าพเจ้าอย่างรอคำตอบ ข้าพเจ้าเดินออกจากห้องไปและได้เดินกลับมาภายใน 10 นาที เพื่อแจ้งข่าวว่า คุณหมออนุญาตให้ลดยามอร์ฟีนลงได้



## เรื่องเล่าจากใจ

ลูกๆ ทุกคนแม้แต่ข้าพเจ้าเอง ต่างรอคอยว่าปาฏิหาริย์จะเกิดขึ้นจริง เราค่อยๆ ลดยามอร์ฟีน และผู้ช่วยก็เริ่มตื่นขึ้น ในช่วงปลายเวรเช้าของวันนั้น เป็นภาพที่ข้าพเจ้ารู้สึกสะเทือนใจ และดีใจยิ่งนัก คุณป้าค่อยๆ ลืมตาพร้อมยื่นมือที่พอมและอ่อนแรงมาจับลูกๆ ลูกทุกคนเข้ามากอดคุณป้าหนึ่ง ก่อหน้าจะได้พูดคุยถึงความรักความห่วงใยที่มีต่อกัน นี่คือการปฏิบัติแห่งความรักของแม่ลูกและของมนุษย์ที่พึงจะให้กับกันได้ในวันวาระท้ายของชีวิต

คุณป้าดอกไม้ ได้ทำบุญสั่งฆทานกับลูกหลาน ทุกคนในห้อง ได้พูดคุยในสิ่งที่ทุกคนต้องการและสิ่งที่ค้างคาใจต่อกัน คุณป้าขอไม่ใส่ท่อช่วยหายใจ ไม่อยากปวด ไม่อยากหอบขอไปอย่างสบาย ขออยู่โรงพยาบาล ลูกๆ ทุกคนยอมรับการตัดสินใจของคุณป้า ดวงตาและสีหน้าของคุณป้าดูมีความสุข คุณป้ายิ้ม แววตาแจ่มใส ปีติ ที่ได้ทำบุญกับลูกๆ พร้อมหน้า มีนางตรงข้ามกับสวาทร่างกายที่เป็นอยู่ยิ่งหนักพอม ซีด ท้องบวมโตมากขึ้นทุกวัน น้ำเสียงแผ่วเบา มือเท้าที่ขยับแทบไม่ไหว หลังแห่งรักของแม่ลูกข้างมีอาหุณาจริง ๆ การดูแลรักษาที่เต็มที่แม้มืดเพียงนิด เมื่อสุดสอยต้องปล่อยไป 5 วันต่อมา คุณป้าเริ่มอ่อนล้าระดับความรู้สึกตัวลดลงมากอีกครั้ง แววตา ของคุณป้าเริ่มรับรู้ ยอมรับความตายใกล้เข้ามา หน้าที่สุดท้ายของชีวิต ริมฝีปากคล้ายมีรอยยิ้มหิดๆ เหมือนไม่มีความเจ็บปวดใดๆ คุณป้าหายใจแผ่วเบาแต่สม่ำเสมอ และจากไปด้วยอาการสงบ ท่ามกลางความรัก

ความเข้าใจของทุกคนในครอบครัวที่รักคุณป้า ไม่มีเสียงร้องไห้ คร่ำครวญเกิดขึ้น แต่ทุกคนก็ยอมรับและเข้าใจ แม้จะมีความเศร้า จากการสูญเสียของบุคคลอันเป็นที่รักเกิดขึ้นก็ตาม

“ขอบคุณคุณหมอบานะคะ ตลอด 5 วันที่แม่ได้ตื่นมาอีกครั้ง หงุดิใจมากค่ะที่แม่และพวกเราได้มีโอกาสพูดคุยกัน ได้ทำบุญร่วมกัน หงูไม่คิดติดค้างอะไรอีกแล้ว ลุกๆ ทุกคนทำดีที่สุดแล้ว หงูได้อธิษฐาน ขอได้เกิดปิ่นลูกของแม่อีกในชาติหน้า และขอให้แม่ได้ไปอยู่บนสวรรค์”

พลังแห่งรักในวาระท้ายแห่งชีวิต ระหว่างความรักของแม่และลูก ที่มีต่อกัน และเพราะดิฉันใช้หัวใจฟังเสียงเพื่อมนุษยชาติที่เกิดมาร่วมโลก ด้วยกันมิใช่ใช้ใช้ความรู้และประสบการณ์ที่เคยมีมาอย่างเดียว มิฉะนั้น คุณป้าคงไม่มีโอกาสตื่นมาทำบุญร่วมกับลูกๆ หลานๆ ได้ และลูกก็ได้ มาทำหน้าที่และบทบาทของลูกที่ดีต่อแม่ก่อนที่จะไม่มีโอกาสไหนอีกเลย ข้าพเจ้ารู้สึกมีความสุขในการตัดสินใจในครั้งนี้

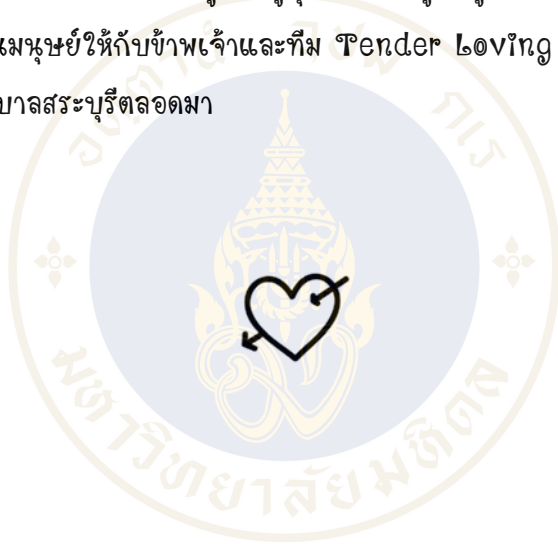
จากการดูแลผู้ป่วยครั้งนี้ ข้าพเจ้าได้เรียนรู้ว่า จงใช้หัวใจของความ เป็นมนุษย์ฟังเสียงหัวใจของเพื่อนมนุษย์ที่เกิดมาร่วมโลกเดียวกัน ผลลัพธ์ออกมาย่อมเป็นสุขใจกับทุกคนเสมอ ไม่ควรรีบด่วนตัดสินใจ จากสิ่งที่เราเคยเรียนรู้ด้านวิชาการหรือประสบการณ์เพียงอย่างเดียว ต้องปรึกษาผู้ป่วยและญาติด้วย เพราะสิ่งที่เราคิดว่าดีที่สุดอาจไม่ใช่ สิ่งที่ผู้ป่วยและครอบครัวต้องการทั้งหมดโดยเฉพาะการได้รับบยา



## เรื่องเล่าจากใจ

มอร์ฟีน ควรเลือกขนาดยาที่เหมาะสมที่ผู้ป่วยมีระดับความรู้สึกตัวอยู่  
พร้อมๆ กับไม่ทุกข์ทรมานจากการปวดจนเกินไป

สุดท้ายนี้ข้าพเจ้าขอขอบคุณบิดอกไม้และลูกๆ คุณป้าที่เปี่ยมคุณ  
ใจให้ข้าพเจ้า ขอขอบคุณอาจารย์ปรารณา สหัสกุล พยาบาลวิชาชีพระดับ  
ชำนาญการพิเศษ ที่เปี่ยมคุณเป็นผู้บุกเบิกการดูแลผู้ป่วยด้วยหัวใจของ  
ความเป็นมนุษย์ให้กับข้าพเจ้าและทีม Tender Loving Care ของ  
โรงพยาบาลสระบุรีตลอดมา



## แม่สั่งไว้

วัลย์พร วงษ์สีหะชน

โรงพยาบาลสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

ความตาย เป็นกระบวนการธรรมชาติของชีวิต ทั้งที่รู้ว่าสักวันหนึ่งต้องตาย แต่กลับไม่มีใครอยากพูด เพราะมองว่าเป็นเรื่องที่ไม่ดี ไม่เป็นมงคล คนส่วนใหญ่จึงไม่คิดถึงเรื่องความตาย แต่หากยังไม่เกิดขึ้นกับตัวเองหรือคนใกล้ตัว จะมีสักกี่คนที่จะพูดถึง หรือวางแผนไว้ล่วงหน้า

ฉันเป็นพยาบาลที่รับผิดชอบงานดูแลผู้ป่วยแบบประคับประคองของโรงพยาบาลสูงเนิน ตั้งแต่ปี 2553 จนถึงปัจจุบันนับเป็นเวลา 5 ปี จึงมีโอกาสดูแลวางแผนการดูแลล่วงหน้ากับผู้ป่วยและครอบครัว และวางแผนการดูแลในวาระสุดท้าย การพยุงชีพ การเลือกสถานที่เสียชีวิต รวมถึงความถี่ของการครั้งสุดท้ายของผู้ป่วย จากการทำงานที่ผ่านมา ฉันเห็นปัญหาและความต้องการของผู้ป่วยและญาติที่มีความหลากหลาย มีทั้งเหมือนและแตกต่างกัน สิ่งที่สำคัญที่สุดคือการดูแลที่ตอบสนองความต้องการ โดยเฉพาะความต้องการครั้งสุดท้ายของผู้ป่วย จะได้รับการตอบสนองตามความต้องการหรือไม่ ครอบครัว



มีความสำคัญในการตัดสินใจ ดังเช่นกรณีของผู้ป่วยรายนี้ ที่ได้บอกความต้องการครั้งสุดท้ายเอาไว้ก่อนตาย

ป้าหนู ผู้ป่วยมะเร็งปากมดลูกวัย 54 ปี แม่ได้รับการรักษาด้วยยาเคมีบำบัดและรังสีรักษาจนครบ แต่ไม่สามารถยับยั้งได้ มะเร็งได้ลุกลามไปที่ปอด ตับ ม้าม กระดูกและสมอง ทำให้มีอาการไอ เหนื่อยหอบ และปวดตามกระดูก ป้าหนูถูกส่งมาจากโรงพยาบาลมหาราชาเพื่อรับการดูแลแบบประคับประคอง และรักษาอาการปวดอีกเสบต่ออีก 7 วัน จนได้ดูแลป้าหนูตั้งแต่วันที่แรกที่มานอนโรงพยาบาล จนได้พูดคุย ให้คำปรึกษากับญาติ โดยมีลูกชาย 2 คนเป็นตัวแทนของครอบครัว มาร่วมพูดคุยวางแผนการดูแล วางแผนการดูแลล่วงหน้า และความต้องการในวาระสุดท้าย จากการประเมินการรับรู้โรค ลูกชายคนกลางชื่อ “สอน” ซึ่งเป็นผู้ดูแลหลัก เพราะอยู่บ้านติดกับแม่ บอกว่าแม่รู้ว่าตัวเองป่วยเป็นโรคมะเร็งระยะสุดท้าย และแพร่กระจายรักษาไม่ได้แล้ว แม่สั่งไว้ว่าถ้าแม่จะตาย ขอให้พาแม่กลับไปตายบ้าน จนถามว่า แล้วคนในครอบครัว สามี และลูกๆ ทั้ง 4 คน คิดอย่างไร “สอน” บอกว่า ตอแรกแม่ทำใจไม่ได้ แต่พออยู่มาเรื่อยๆ 6 เดือนก็ทำใจได้มากขึ้นเรื่อยๆ เพราะได้กำลังใจจากทุกๆ คนในครอบครัว ตอหน้าแม่รู้ตัวว่าจะอยู่ได้อีกไม่นาน แม่บอกว่าไม่กลัวตาย แม่สั่งไว้ว่าไม่ให้ใส่สาย ไม่ใส่ท่อทุกอย่าง ขอตายที่บ้าน ส่วนญาติๆ ทุกคน

ก็ยอมรับได้ ไม่อยากยื่นขอให้แกทรมาน กังวลแต่เรื่องอาการปวด และ เหนื่อยหอบ ถ้ามกลับไปบ้านไม่รู้จะดูแลกันยังไง ฉันซึ่งเพิ่งพึ่งพยาบาล ประจำตึกและเป็นผู้ประสานงานกับทีมสหวิชาชีพที่ดูแลผู้ป่วย จึงได้ วางแผนในการจัดการอาการปวด และอาการเหนื่อยหอบ เพื่อจัดการ อาการให้ได้มากที่สุดเท่าที่ทำได้ก่อนที่ผู้ป่วยจะกลับไปอยู่บ้าน และ เตรียมทำเรื่องขออนุญาตออกซิเจนสำหรับไปใช้ที่บ้าน วันที่ 2 ของ การนอนโรงพยาบาลเป็นวันพระ ป้าหนูได้ทำบุญตักบาตรร่วมกับสามี และลูกๆ และให้เป็นการทำบุญครั้งสุดท้ายของป้าหนู วันต่อมาอาการ ของป้าหนูทรุดหนักลงอย่างกะทันหัน ซึมลง หายใจหอบ ความดันโลหิต ต่ำลง เป็นสัญญาณว่าป้าหนูจะมีชีวิตอยู่ได้อีกไม่นาน ฉันเพิ่งกลับมา ขึ้นเวรเช้า หลังจากที่ได้หยุดพัก 1 วัน ก็ได้กลับมาพบกับสถานการณ์ ที่เป็หช่วงสำคัญที่ฉันจะต้องไปพูดคุยญาติ ในเรื่องการทำตามความ ประสงค์ครั้งสุดท้ายของผู้ป่วย ฉันรู้สึกกังวลเล็กน้อย เนื่องจากฉันเป็น หัวหน้าเวรทีม 1 แต่ผู้ป่วยอยู่ที่ทีม 2 ฉันจึงรีบรับเวร ตรวจเยี่ยมผู้ป่วย ในทีม และบริหารจัดการงานในทีมให้เรียบร้อย แล้วจึงรีบไปที่เตียง ของป้าหนู

“หมออัครับ ผมอยากพาแม่กลับบ้าน” ประโยคแรกที่ “สอห” ลูกชายของป้าหนู รีบบอกฉัน ด้วยน้ำเสียงและสีหน้า ท่าทางที่บ่งบอก ถึงความกังวล ในทันทีที่ฉันเดินไปถึงเตียงและพูดต่ออีกว่า แม่ผมจะ



อยู่ได้อีกนานไหม ผมกลัวพ่แม่กลับบ้านไม่ทัน ฉันไม่ต้องถามอะไรแล้ว คำพูดทั้งหมดของลูกชายป่าหุ บอกให้รู้ว่าฉันจะต้องทำอะไรบ้าง ฉันรีบรายงานแพทย์เวร แล้วประสานขอเตียงออกซิเจน สอนญาติเรื่องการใช้ออกซิเจน การดูแลอาการในระยะท้าย และให้เบอร์โทรศัพท์ไว้ เผื่อมีปัญหาจะได้โทรถาม ลูกชายป่าหุต้องการทำพิธีขอมมาที่บ้าน ถามฉันว่าต้องเตรียมอะไรบ้าง ฉันบอกรายละเอียดให้ แล้วให้ญาติคนอื่นรีบไปซื้อ ยังเหลือเรื่องรถส่งกลับบ้านที่อาจเกิดความล่าช้า ในการประสานงาน เพราะเป็นวันหยุดราชการ ระบุว่าโชคดี ที่องค์การบริหารส่วนตำบลหมู่บ้านที่ป่าหุอยู่ มีรถบริการฉุกเฉิน หลังติดต่อไป ไม่หารถก็มาถึง การเตรียมความพร้อมของญาติและอุปกรณ์ที่ต้องนำกลับบ้านก็พร้อมเช่นกัน ทีมพยาบาลและน้องผู้ช่วยเหลือคนไข้ไปส่งป่าหุขึ้นรถกลับบ้าน ฉันพูดย้ำกับลูกชายป่าหุอีกว่า มีปัญหาหรือสงสัยอะไรให้โทรหาฉันได้ตลอดเวลา และฉันจะไม่ลืมที่จะส่งต่อบรรณของป่าหุให้กับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ที่รับผิดชอบเพื่อไปดูแลต่อเรื่อง อีกหนึ่งชั่วโมงกว่าๆ ต่อมาฉันได้รับโทรศัพท์จากลูกชายป่าหุบอกว่า แม่ได้จากไปอย่างสงบแล้ว เขาและญาติได้ทำพิธีขอมมาเพื่อบ้านใกล้เคียงได้มาบอกลา ขอมมา ตูใจกัน เขาขอบคุณฉันที่ช่วยให้แม่ได้กลับบ้านตามต้องการ และแม่ไม่ต้องทรมานอีกต่อไป

ฉันรู้สึกมีความสุขและภูมิใจที่เป็นส่วนหนึ่ง ที่ได้ช่วยให้ผู้ป่วย  
อีกหนึ่งราย ได้จากไปอย่างสงบที่บ้าน ท่ามกลางความรัก และลูบหลา  
ตามความปรารถนา ระยะเวลา 3 วันของการดูแลผู้ป่วยในโรงพยาบาล  
ทำให้เห็นถึงความสำคัญของการค้นหาปัญหา ความต้องการของผู้ป่วย  
และครอบครัว และการดูแลที่ตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการ  
การที่ผู้ป่วยได้รับรู้โรค การดำเนินโรคของตนเอง และบอกถึงความ  
ต้องการครั้งสุดท้าย เป็นการวางแผนดูแลล่วงหน้า ที่ผู้เกี่ยวข้อง  
ควรเคารพการตัดสินใจ ดังเช่นในกรณีของป้าหนู ที่ได้สั่งไว้ขอตาย  
ที่บ้าน



ศูนย์บริรักษ์ สิริราช : 024199679, 024199680  
<http://www.si.mahidol.ac.th/Palliative>  
"ผู้ออกแบบปก บริษัทต้นไทร ศรีเอชั่น จำกัด"  
โทร. 02-713-6814

